

Rekryteringen till lärarutbildningen

- att släppa in eller stänga ute

Linnea Svärd

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete grundläggande nivå 103:2013
Ämneslärarprogrammet årskurs 7-9
Seminariehandledare: Kerstin Hamrin
Examinator: Bengt Larsson

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien var att ge en bild av hur några av dagens högskolelärare upplever rekryteringen av studenter till lärarutbildningen och hur studenterna påverkar deras undervisning. Frågeställningarna var: 1. Har högskolelärarna märkt av någon förändring avseende kunskapsbakgrund och social bakgrund beträffande de studenter som rekryteras till lärarutbildningen under senare år? 2. Hur anpassar högskolelärarna sin undervisning till studenterna? 3. Vad har högskolelärarna för inställning till mångfald i lärarstudentrekryteringen?

Metod

För att besvara studiens frågeställningar valdes kvalitativ intervju som metod. I studien har fem högskolelärare på lärarutbildningarna i Stockholm intervjuats. Högskolelärarna arbetar på tre olika högskolor på tre olika ämnesinriktningar

Resultat

Tre av fem högskolelärare har märkt en negativ kunskapsförändring hos studenterna och att andelen lärarstudenter med sämre förutsättningar för att ta till sig högre studier har ökat. Enligt samtliga högskolelärare anpassas undervisningen på högskolan till studenterna. Anpassningen är dock begränsad i förhållande till vissa faktorer. Resurser sätter bl.a. gränser för hur långt anpassningen kan gå. Anpassningen får inte heller gå så långt att utbildningens kvalité hotas. Anpassningen i förhållande till studenter, ingående den förändrade andelen med studieovana, antyds inte göras i tillräckligt stor utsträckning. Samtliga högskolelärare är positiva till mångfald inom lärarutbildningen och alla är positiva till att arbeta med en förändring av lärarstudenterna.

Slutsats

Enligt tre högskolelärare i denna studie har en negativ kunskapsmässig förändring skett hos studenterna, vilket har fått konsekvenser för lärarutbildningen. Arbetet kring att anpassa undervisningen och överbrygga klyftan mellan den förändrade andelen lärarstudenter med studieovana och lärarutbildningens komplexitet, har enligt de tre högskolelärarna diskuterats och påbörjats på högskolan. Enligt högskolelärarna själva, dock inte i en tillräckligt stor utsträckning. De yrkesverksamma högskolelärarna är utifrån de positiva aspekter mångfald kan medföra ense om att högskolan bör släppa in lärarstudenter med låga antagningspoäng. Om högskolan väljer att arbeta med förändringen av lärarstudenterna bör dock vissa arbetssätt på högskolan utvecklas. Det för att säkra utbildningens kvalite gentemot alla studenter.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Bakgrund.....	2
1.2.1 Den aktuella debatten kring rekryteringen till lärarutbildningen.....	2
1.2.2 Forskningsläget.....	4
1.2.3 Egna tankar.....	9
1.3 Teoretiska utgångspunkter.....	10
1.4 Syfte.....	11
1.4.1 Frågeställningar.....	11
2. Metod.....	12
2.1 Datainsamlingsmetod.....	12
2.2 Urval.....	12
2.3 Procedur.....	12
2.4 Tillförlitlighetsfrågor.....	14
2.5 Etiska överväganden.....	17
3. Resultat.....	18
3.1 Upplever högskolelärarna någon förändring kring rekryteringen till lärarutbildningen.....	20
3.1.1 Förändring av studenterna.....	20
3.1.2 Hur förändring har ägt rum.....	22
3.1.3 Förändring av Sociokulturella verktyg och förutsättningar för att lära.....	26
3.2 Hur anpassas undervisningen till studenterna.....	27
3.2.1 Anpassningens ramar för undervisningen gentemot studenterna.....	27
3.2.2 Anpassningens förbättringsområden.....	29
3.2.3 Constructive alignment och hur anpassning sker mot studenterna.....	30
3.3 Vad har högskolelärarna för inställning till lärarstudentrekryteringen.....	33
3.3.1 En progressivistisk synvinkel på rekryteringen till lärarutbildningen.....	33
3.3.2 En negativ synvinkel till mångfald i rekryteringen till lärarutbildningen.....	34
4. Analys och sammanfattande diskussion.....	36
4.1 Summering.....	36
4.2 Anknytning till tidigare forskning.....	37
4.3 Slutsatser och framtida forskning.....	40

Bilaga 1 - Käll- och litteraturförteckning

Bilaga 2 - Intervjuguide

Bilaga 3 - Matris

Bilaga 4 - Litteratursökning

1. Inledning

1. 1 Introduktion

Morgontidningen Dagens Nyheter (DN) har under det senaste året bedrivit en granskning av den svenska skolan. En granskning som för somliga gett en ny och kanske ofullständig bild av situationen vid lärarutbildningen. En bild som kanske väcker frustration, inte bara hos lärarstudenter, utan även hos föräldrar, lärare och resten av allmänheten. Skolan berör alla. I en artikel publicerad 2013-04-12 avslöjade en undersökning i DN att en person endast behöver skriva 0.1 på högskoleprovet för att komma in på lärarutbildningen. Vid antagningen till vårterminen 2013 hade 123 personer med 0,1 högskoleprovspoäng (hpp) antagits och DN:s skribent uttrycker sig såhär: ”I princip vem som helst kan i dag komma in på lärarutbildningen – till och med med bottenresultatet 0,1 på högskoleprovet.” (Örstadius 2013)

Vidare i artikeln har Sveriges skolminister Jan Björklund kommenterat undersökningens resultat. Han säger: ”Att lärarutbildningen är så oattraktiv är ett av Sveriges största strategiska problem. Det är allvarligt.” (Örstadius 2013) I artikeln uttrycker Jan Björklund även sin åsikt i frågan. Han tycker att kraven för att ta sig in på högskolorna måste skärpas. Som förslag föreslår han att en godkändgräns på högskoleprovet, men också att en allmän betygsgräns för att kunna bli antagen till högskoleutbildningen bör införas. En betygsgräns som inte bara avser betyget i det ämne den sökande ska läsa på utbildningen, utan en gräns för samtliga ämnen. (Örstadius 2013)

Trots att 123 personer med 0,1 hpp kom in på lärarutbildningen vårterminen 2013 verkar inga högre krav ha ställts. Vid en närmare granskning av antagningsstatistik för höstterminen 2013 av Universitets och Högskolerådet kan flera liknande fall utläsas (Universitets- och högskolerådet 2013). Problemet som målats upp i media verkar kvarstå, men frågan är: Vad får ett sådant här strategiskt problem, som Jan Björklund uttrycker sig, för konsekvenser? Det är något som jag upplever att det debatteras och spekuleras kring i våra sociala medier idag. Men vad vet vi egentligen?

Oavsett spekulationerna skulle det ofullständigt presenterade ”rekryteringsproblemet kring lärarutbildningen” i media kunna få förödande konsekvenser. Konsekvenser som, om samhället inte får en gemensam klar bild för hur allvarligt det egentligen är eller hur de berörda yrkesverksamma ska arbeta med det, kan bidra till en ond spiral för ansökningarna till

lärarutbildningen och läraryrkets status. En spiral som kan trycka ner de engagerade lärarstudenterna och lärarna som arbetar för en förbättrad svensk skola. En spiral som genom nedtryckta lärare kanske även når skolelevernas lärande och till sist hela samhället då hela befolkningens kunskapsnivå sjunker. Hur löses ett sådant samhällsproblem?

Utifrån det ovanskrivna problemet om en ofullständig bild kring lärarstudentrekryteringen kan det därför vara viktigt att kunskapen om rekryteringen till lärarutbildningen och dess konsekvenser vidgas. Det så att en fullständig bild kan skapas kring problemet.

Problemområdet för den här studien blir därför lärarutbildningen och främst hur högskolelärarnas arbete påverkas av det sjunkande antalet sökande till utbildningen och förändringen av studenternas förkunskaper. Lärarperspektivet på rekryteringen till lärarutbildningen är inte särskilt väl belyst. En studie utifrån högskolelärares upplevelse av rekryteringen kan därför generera ny kunskap.

1.2 Bakgrund

Som en början på den här bakgrundsdelens presenteras olika inställningar kring rekryteringen av lärarstudenter genom aktuella medieartiklar. Viktigt att ha i åtanke är att medieartiklarna endast bitvis speglar dagens politiska debatt och att de inte har en vetenskaplig förankring. Fortsättningsvis presenteras även vetenskaplig forskning kring rekryteringen i ett avsnitt som heter forskningsläget.

1.2.1 Den aktuella debatten kring rekryteringen till lärarutbildningen

Sveriges representant för de borgerliga partiernas skolpolitik, skolminister Jan Björklund, har i DN nämnt ett förslag om godkändgräns för att kunna bli antagen till högskolan. Detta utifrån att kraven för att ta sig in på högskoleutbildning måste skärpas. (Örstadius 2013)

Vad det gäller vänster-politiken har Socialdemokraterna liknande förslag på lösningar kring rekryteringen som publicerats i Lärarnas Riksförbunds tidning Skolvärlden (Almer 2013).

Förutom en godkändgräns på högskoleprovet vill socialdemokraterna införa ett lämplighetstest på lärarutbildningen. Bakgrunden till förslaget är att det i bl.a. Finland, som är ett föregångsland vad det gäller lärarutbildning, finns liknande tester för antagning. Genom dessa reformer menar socialdemokraterna att de inte endast kan höja kvalitén på utbildningen utan även läraryrkets status i stort. (Almer 2013)

I en artikel som Sveriges Radio har publicerat fick högskolelärare beskriva sin syn på dagens situation på högskoleutbildningen. Högskolelärarna beskriver hur studenter med sämre förkunskaper tar sig in och blir fler och fler på högskoleutbildningarna idag. De beskriver utifrån detta hur de själva får arbeta extra mycket med stöd och feedback till svaga studenter, så att de ska kunna utvecklas utifrån högskolans krav.

En högskolelärare beskriver att de utifrån dagens läge, borde underkänna fler studenter som inte uppnår kunskapskraven. Dock menar högskoleläraren att det inte är så det i praktiken går till. Högskoleläraren beskriver istället hur dagens system, där högskolan får ersättning per examinerad student, gör att de omedvetet sänker kraven på lärarutbildningen då det blir en fråga om resurser. En annan högskolelärare beskriver hur hon ser det som att hon antingen måste arbeta mer än vad hon har betalt för eller sänka kraven. En annan beskriver hur innehållet på utbildningarna måste anpassas till de nya studenterna.

Utifrån detta fastslår flera av högskolelärarna i artikeln att det finns ett behov av ett nytt förslag om resurstilldelning till högskoleutbildningar i Sverige. En resurstilldelning som anpassas efter den enskilda högskolans behov utifrån studenterna. (Iversen & Lagercrantz, 2013)

I en debattartikel i Svenska dagbladet (Svd) publicerad 2012-05-02 beskriver ordförandena för Lärarutbildningskonventet sin syn på den politiska debatten kring lärarutbildningen.

Lärarutbildningskonventet är en sammanslutning av alla de lärosäten som bedriver lärarutbildning i Sverige (Göteborgs Universitet, 2013). Ordförandena menar att politiken i större grad behöver förlita sig till högskoleverkets granskningar, att de 28 lärosäten som har lärarutbildningar idag bedriver högskoleundervisning med godkänd kvalitet.

Ordförandena för Lärarutbildningskonvent uttrycker att arbetet fortsättningsvis bör vara att höja kvalitén inom lärarutbildningarna genom att fortsätta underbygga dess utbildningsvetenskapliga grund. De tycker att nya reformer bör undvikas och samtliga politiska partier och inblandade inom stat och kommuner bör samarbeta. Det för att förbättra den lärarutbildning som är och sätta sig in i skolans verkliga problem, att många lärare som undervisar på dagens svenska skolor saknar utbildning.

Ordförandenas åsikter är även att politiker och media bör sluta med att underkänna lärarutbildningen med hopp om att utbildningens och yrkets status därmed kan få börja öka. Nedan följer ett citat från artikeln:

”Genom att ge läraryrket det värde det förtjänar kan vi gemensamt säkerställa att vi får en stark lärarkår som kan lyfta elevernas resultat.” (Mårdsjö Blume & Tegmark 2012)

1.2.2 Forskningsläget

I avsnittet forskningsläget presenteras inledningsvis två rapporter från Högskoleverket och Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). Rapporterna beskriver de förändringar som skett kring antagning och antagningssystemet till högskoleutbildningarna och vad antagningssystemen har för betydelse för högskolerekryteringen.

Fortsättningsvis presenteras vetenskapliga artiklar från tidskriften Praktiske Grundes temanummer Lärarutbildningens hierarkier som publicerades år 2009. Artiklarna belyser historia kring rekryteringen till högskolan och lärarutbildningen, lärarstudenterna och konsekvenser av de rekryteringsförändringar som skett.

Antagningssystemets förändring och roll för rekryteringen till högskola

I en rapport från högskoleverket beskrivs det historiska förloppet kring utvecklingen av antagningssystemet till högre utbildningar fram till 1997 (Högskoleverket 1997).

I takt med andra världskrigets slut påbörjades en ny expansion av det svenska utbildningsväsendet och allt fler människor började söka sig till högskolan. Tankar kring att samhället skulle styras under centraliserad planering resulterade under sextio och sjuttioalet i en ny högskolereform år 1977.

Vid 1977 års högskolereform skapades regler och krav för antagningen till högskolan. Kraven för att få söka in till högskolan var då: 1. Att den sökande antingen skulle ha gymnasial examen eller 2. Att den sökande skulle ha uppnått 25 års ålder och ha minst fyra års arbetslivserfarenhet.

Då högskoleutbildningarna i och med 1977 års högskolereform även fick ett begränsat antal platser påbörjades även en urvalsprocess utifrån ett studielämplighetsprov.

Studielämplighetsprovet fick namnet högskoleprovet och föreningsmeriter gav extrapoäng. Till längre utbildningar tillsattes ett Universitets & högskoleämbete som tog hand om antagningen, medan det till kortare utbildningar och kurser var högskolorna/universiteten själva som skötte antagningen.

De nya antagningsreglerna och antagningssystemet fick snabbt kritik och under 80-talet utarbetades nya förslag på förändringar. Under 90-talet påverkades antagningssystemet till högskolan utifrån tankar om att samhällets styrning skulle vara decentraliserad. Ju längre tiden gick försvagades antagning genom arbetslivserfarenhet och från och med år 1991 kunde man endast ansöka genom gymnasiebetyg och högskoleprov. Utbildningar fick även tillstånd att använda egna studielämplighetstest och intervjuer för antagning.

År 1993 sattes nya tillträdesregler och högskolorna och universiteten skulle nu själva

fastställa behörighets- och urvalsregler till sina utbildningar. Det blev nu svårare för den enskilda sökande att få en överblick kring antagningen då denna varierade mellan högskolorna.

Decentraliseringen ledde på så vis till ny kritik och nytt utredningsarbete vilket resulterade i 1997 års regler för antagning. Då centraliserades antagningen igen, och ett nytt Högskoleverk fick ansvaret för hela landets antagning till högskolan. Antagning skedde från och med då primärt genom gymnasiebetygsantagning och högskoleprov. För vissa utbildningar användes även tester och intervjuer som ett sätt att söka in.

Genom de första reformerna 1977 kring ett nytt antagningssystem började medvetenheten hos befolkningen om urval till högre utbildning öka och därmed också konkurrensen till högskoleutbildningarna. I en utvärderingsrapport från år 1979 hävdade Lillemor Kim att snedrekryteringen till högre utbildningar fortfarande kvarstod.

(Högskoleverket. 1997, s. 7-9, 46-47, 53)

Snedrekrytering är ett begrepp som beskriver huruvida människor från olika samhällsgrupper i olika utsträckningar söker sig till högre utbildningar. Historiskt har en snedrekrytering till högskolan ägt rum på så vis att det främst har varit grupper från högre sociala skikt som sökt sig till högre utbildningar. (Erikson, R. 2010, s. 368)

I en ESO-rapport på beställning av regeringen från år 2000 beskriver författarna Brandell och Kim att man fortfarande inte har kunnat se förändringar vad det gäller snedrekryteringen. Detta förutom på utbildningar inom tekniska områden och på lärarutbildningen där personer från lägre sociala skikt söker in. Brandells och Kims generella slutsats är att det inte är antagningssystemet i sig som orsakar snedrekryteringen. Faktorer som social bakgrund, utbildningstradition i familjen och omgivningen, tidigare skolgångserfarenheter, personliga egenskaper, anlag, motivation och självkänsla beskrivs istället vara det som påverkar individers anpassning till antagningssystemet och val av utbildning. (ESO, 2000, s. 125-127)

Rekryteringen till lärarutbildningen - ett historiskt perspektiv

I artikeln *Lärarutbildningens hierakier*, ger forskare en bild över den historiska utvecklingen som påverkat rekryteringen till lärarutbildningen. Forskarna beskriver att det de senaste åren har skett en förändring vad det gäller ansökningarna till lärarutbildningen. Förändringen gäller ett sänkt söktryck till utbildningen, men även att en ny typ av ansökningsgrupp har börjat söka sig till utbildningen. (Broady, Börjesson & Bertilsson 2009)

Innan ovanstående förändring inträffade beskrivs antalet ansökningar till lärarutbildningen som något som först ökade, för att under de senaste decennierna istället sjunka. Orsaken till den inledande positiva ökningen av ansökningar anges som expansionen av det svenska utbildningssystemet. Generellt medgav expansionen att fler människor började söka till högskoleutbildningar. (Broady, Börjesson & Bertilsson 2009, s. 7-15)

För många högskoleutbildningar och även lärarutbildningen ökade möjligheterna/utbudet för utbildning under expansionen. Nya möjligheter till distansstudier gjorde att de som var bundna till arbete eller familj till sist också kunde börja studera. Socialt medförde expansionen att fler inom arbetarklassen började söka sig till högskoleutbildningarna och framför allt till lärarutbildningen. Som ett resultat av detta ökade ansökningar och rekrytering av personer med svagare skolmeriter till lärarutbildningen.

Under tidigt 90-tal börjar dock en förändring av söktrycket och ansökningsgrupperna till lärarutbildningen synas. Andelen studenter som söker lärarutbildningen i förhållande till övriga utbildningar sjunker. Till exempel var det år 2009 ett snitt på 1, 2 sökande per plats till lärarutbildningen jämfört med år 1980 då det var 10 sökande per plats. Den främsta orsaken till förändringen menar forskarna är att lärarutbildningen förlorat mark i konkurrensen med andra högskoleutbildningar.

Internationellt ser forskarna liknande förändringar. Det är främst antalet ansökningar till utbildningar som leder till yrken med hög status och högre medellöner som ökar, medan antalet ansökningar till bildningsyrkena med lägre status sjunker. Specifikt för Norden är dock den drastiska förändringen av just söktrycket (ej endast skolmeriterna för de som söker) till lärarutbildningen. Det här med undantag för Finland där lärarutbildningen har en högre status och personer med högre skolmeriter söker sig till utbildningen än i övriga Norden. (Broady, Börjesson & Bertilsson 2009, s. 7-15)

Lärarstudenterna nu och då

I artikeln *Lärarstudenterna – Förändringar i rekryteringen 1977-2007*, beskriver Bertilsson mer djupgående vilka typer av studenter det är som har sökt och söker sig till lärarutbildningen utifrån kön, etnicitet, ålder, social bakgrund och skolkapital. (Bertilsson 2009)

Var det gäller social bakgrund utgår Bertilsson från två faktorer av ”nedärvda” sociala tillgångar; studievana i hemmet och socioekonomisk tillhörighet. Bertilsson beskriver hur andelen studenter från studieovana hem över tid har ökat på högskoleutbildningarna över lag. Var det gäller lärarstudenter är dock denna andel idag mycket större än inom den

genomsnittliga högskolan. En ökning av andelen lärarstudenter vars föräldrar har en kortare utbildning (grundskola/gymnasieutbildning) har i högre grad ägt rum på lärarutbildningen jämfört med övriga utbildningar.

Utifrån studier av lärarstudenternas socioekonomiska tillhörighet beskriver han även hur en ökning av andelen lärarstudenter från arbetarklassen har ägt rum. Denna ökning har varit mycket större jämfört med övriga utbildningar. Även en minskning av andelen lärarstudenter från högre tjänstemannahem har ägt rum, men denna utveckling är densamma vid övriga utbildningar på högskolan.

Sammanfattningsvis menar Bertilsson att lärarutbildningen rekryterar en större andel studenter från arbetarklassen med föräldrar med lägre studievana än högskolan i stort.

Utifrån skolkapitalet (lärarstudenternas tidigare skolmeriter), beskriver Bertilsson hur andelen studenter med låga gymnasiebetyg (under 12,0) och hpp (0,0-0,6) har ökat på lärarutbildningarna. Denna andel är idag mycket högre än vid den övriga högskolan. Andelen lärarstudenter med höga betyg (17,0 -19,0) och hpp (0,7-1,5) har samtidigt minskat. Andelen lärarstudenter med toppmeriter, gymnasiebetyg (över 19,0) och hpp (1,5–2,0) har nästan försvunnit.

Utifrån både social bakgrund och skolkapital kan Bertilsson dock se skillnader hos studenterna beroende på utbildningsinriktningar och universitets-/högskolesäten.

Lärarutbildningar för äldre åldrar har en tendens att locka fler studenter från högre sociala skikt med större tidigare skolkapital. Lärarutbildningar för lägre åldrar tenderar att locka studenter från lägre sociala skikt med lägre skolkapital.

Skillnader kan även ses mellan ämnesinriktningar där exempelvis matematik, naturkunskap och språk lockar högre sociala skikt än t.ex. samhällsämnen.

Lärarutbildningar vid större lärosäten lockar dessutom i högre grad studenter med högre social bakgrund och skolkapital.

Bertilsson drar utifrån detta slutsatsen att personer med högre social bakgrund och högt skolkapital väljer bort lärarutbildningen för att söka andra utbildningar. Han påvisar även en förändring i att lärarnas egna barn inte längre väljer samma utbildning som sina föräldrar vilket de gjorde förr. Bertilsson frågar hur stor inverkan medias bild av skolan och den hårda arbetsmiljön har på studenternas val i frågan. Han frågar även hur stor inverkan lärarföräldrarnas upplevelser och uttryck av den hårda arbetsbelastningen i läraryrket har på barnen som inte längre väljer lärarutbildning. (Bertilsson 2009, s. 26-33, 36-38)

Rekryterings konsekvenser för lärarutbildningen

I en sociologisk studie vid namn, *Att stå vid rodret eller tappa bort sig*, redogör Hultqvist och Palme för studenternas upplevelse av lärarutbildningen samt de konsekvenser dagens lärarutbildningssituation har fått för studenterna. Konsekvenserna i artikeln redogörs både utifrån att det kommit en ny lärarutbildning 2011 samt den rekryteringsförändring (med ett lågt söktryck och en större bakgrundsmässig spridning hos lärarstudenterna) som ägt rum. Dess sammanfattande resultat av intervjuerna visade att det bildats två studentgrupper med olika upplevelser av lärarutbildningen. En grupp som utgör lärarstudenter från de högre sociala samhällsskikten med ett stort skolkapital, och en grupp som utgör lärarstudenter från de lägre sociala samhällsskikten med ett lågt skolkapital.

Den socialt sett högre och mer skolkapitalsrika gruppen, upplever ofta att det är de själva som tar kommandot gällande lärandet på lärarutbildningen. De upplever att de aktivt utformar sin utbildning och kritiserar den för dess låga kvalitet.

Den socialt sett lägre och skolkapitalsfattigare gruppen upplever samtidigt att de tappar orienteringen och känner sig vilsna innanför lärarutbildningens dörrar. De uttrycker ofta en slags förväntan på att lärarutbildningen ska omhänderta dem i en för dem annorlunda akademisk värld. De upplever även kraven på läs- och skrivkunighet på lärarutbildningen som för höga och att de inte förstår vad som förväntas av dem. De blir ofta frustrerade över att de inte förstår undervisningsinnehållets betydelse för deras yrkesval. De tycker att utbildningen i högre grad borde handla om att få veta hur man som student blir en bra lärare snarare än att få akademiskt eller vetenskapligt innehåll.

Utifrån detta drar Hultqvist och Palme slutsatsen att rekryteringsförändringen får konsekvenser för lärarutbildningen. Den ”nya gruppen med lärarstudenter” från lägre sociala skikt, med lägre skolkapital har svårare att bemästra och hitta tillhörighet på utbildningen och lärarutbildningen behöver möta behoven hos denna nya grupp. (Hultqvist & Palme 2009, s. 77, 86)

Slutligen resonerar forskarna kring hur klyftan mellan den svagare studentgruppen och lärarutbildningen bör överbryggas:

”Detta kulturella och sociala avstånd överbryggs knappast genom det blotta hävdandet av krav på vetenskaplighet, kunskaper och akademisk akribi... Utmaningen består i att etablera en produktiv förbindelse mellan de akademiskt svaga studenternas erfarenheter, existerande kunskaper och intressen och det innehåll som den akademiska delen av utbildningen står

för.” (Hultqvist & Palme 2009, s. 92)

Författarna menar således att lärarutbildningen måste anpassas till den nya studentgruppen och ta tillvara en annan typ av kunskap hos studenterna än den som grundas i studievana.

1.2.3 Sammanfattning bakgrund

Utifrån en kort kartläggning av olika politiska inställningar från aktuella medieartiklar lyfts ovilja från både borgerliga och socialdemokratiska politiker i att arbeta i linje med rekryteringsförändringen och studenter med låga skolmeriter på lärarutbildningen. Politikerna framför hur studenter med för låga skolmeriter istället bör uteslutas från utbildningen genom en godkändgräns till högskolan. (Örstadius 2013; Almer 2013) De yrkesverksamma högskolelärarna och ordförandena för lärarutbildningskonventet i medieartiklarna uttrycker istället en motsatt inställning; att politiken och de yrkesverksamma bör arbeta med den rekryteringsförändring som skett. Utifrån högskolelärarnas åsikt genom extra stöd till lärarstudenter som behöver det genom ett bättre resurssystem och enligt ordförandena för lärarutbildningskonventet genom att fortsätta utveckla utbildningens utbildningsvetenskapliga grund och lita på kontrollerna av lärarutbildningarna. (Iversen & Lagercrantz 2013; Mårdsjö Blume & Tegmark 2012)

Sammanfattat skiljer sig åsikterna mellan de som forskar, arbetar med lärarutbildningen och de politiker som ska verkställa nya reformer.

Den stora debattfrågan är: Ska vi arbeta med lärarstudenter med lägre skolmeriter eller ska vi utesluta dem från utbildningen?

Utifrån den tidigare forskningen får vi inte fram någon information kring vad rekryteringsförändringen har kommit att betyda för högskolelärarnas undervisning. Det som forskningen visar är dock att högskolelärarna fått ett väldigt mycket bredare spektra av studenter att arbeta med. Ett spektrum som utifrån artikeln *Att stå vid rodret eller tappa bort sig*, är uppdelat i två grupper. En högre social grupp med ett rikare skolkapital som upplever lärarutbildningen som något med låg kvalitet och för låga krav de själva får göra till någonting bra och en lägre social grupp med mindre skolkapital som upplever det motsatta. Att utbildningen har för högt vetenskapligt och akademiskt fokus, att innehållet saknar sammanhang, att kraven är för höga och dess orientering inom lärarutbildningen mot sin yrkesroll är bortom kontroll. (Hultqvist & Palme 2009)

I samma artikel talar forskarna även om hur den nya lägre samhällsgruppens vilshenhet till de akademiska studierna måste överbryggas (Hultqvist & Palme 2009). Detta är något som berör högskolelärarna och borde finnas i bakgrundstanken vid utformandet av undervisningen på utbildningen. Frågan är bara: Hur arbetar högskolelärarna utifrån den här situationen? Märker de av förändringen i studentrekryteringen? Om ja, hur anpassas undervisningen till de olika studentgrupperna?

1.3 Teoretiska utgångspunkter

Constructive alignment

I boken *Teaching for quality learning at university* beskriver John Biggs begreppet Constructive alignment (CA). CA är ett begrepp som utgår från *konstruktivistiska lärandeteorier* där eleven konstruerar sitt eget lärande i relevanta lärandeaktiviteter. Lärarens uppgift är att utifrån detta skapa en lärandemiljö där lärandet kan stimuleras på bästa möjliga sätt.

Principen för CA är att vissa komponenter i *inlärningssystemet* ska vara sammanflätade och i harmoni med varandra för maximalt lärande. Komponenterna som ska sammanflätas är *kursplan, lärandemål, inlärningsaktiviteter och bedömningsaktiviteter*.

Finner man ett bra sätt att hitta en *röd tråd* mellan dessa menar Biggs att ett system som kan utnyttjas för lärande med kvalitet på hög nivå har hittats. Ett svagt utbildningssystem är när dessa komponenter inte finns med, eller inte är sammanflätade. (Biggs & Tang 2007, s. 52, 54-59.)

Utifrån teorier som CA kan vi förstå arbetssättet kring hur de yrkesverksamma lärarna bygger upp utbildningen på högskolan för att kunna uppnå en hög kvalitet. Ett exempel är hur högskolelärare arbetar med lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationer på lärarutbildningen.

Sociokulturellt lärande

Ur ett sociokulturellt perspektiv på lärande menar Säljö att människan förutom sin biologiska förmåga (hjärnans minnesförmåga) har skaffat sig redskap/verktyg för att förstå sin omvärld och hur man som människa agerar i den. Verktygen/redskapen förklaras som språkliga (intellektuella), fysiska och hjälper oss lagra kunskap då vår begränsade minneskapacitet inte klarar av det. Verktygen/redskapen är en förutsättning för lärande. Kunskaper, praktiska och teoretiska, kommer från de handlingsmönster och insikter som byggts upp historiskt i ett

samhälle och som människan genom *interaktion* med omvärlden och *samspel* med andra människor kan ta del av. Kommunikation och interaktion mellan människor och generationer är på så sätt avgörande för att åstadkomma lärande. *Sociokulturella resurser* (verktyg/redskap) används vidare för att ta till sig, lagra kunskap. (Säljö 2000, s. 11-22) Utifrån sociokulturella lärandeteorier kan vi förstå en individs förutsättningar att ta till sig kunskap med utgångspunkt från om hon/han har med sig de förkunskaper som krävs för att kunna tillägna sig kunskap. Ett exempel är om en student har med sig de läs-, skriv-, talförmågor som krävs i lärarutbildningen för att kunna ta till sig studier på en akademisk nivå.

Progressivism och lärande

Progressivismens kunskapssyn uppmuntrar *demokratiska värderingar* och styrelseskick och menar att integrering av olika grupper av människor främjar samhällsutveckling. På så sätt fastslår den progressivistiska kunskapssynen att segregerade utbildningssystem bör motarbetas medan *mångfald* och sammanhållna utbildningar med utrymme för variation bör stödjas. Interaktion och variation i gruppen främjar gruppen i stort och den enskilde individens och samhällets utveckling på sikt. Lärarens uppgift är att utifrån elevens behov och individuella kunskapsnivå organisera en fungerande interaktion mellan eleven och kunskapsstoffet. (Hartman 1996, s. 157-164)

Progressivistiska lärandeteorier kan hjälpa oss att förstå mångfaldens betydelse för lärande och samhällets utveckling, t.ex. bland lärarstudenter.

1.4 Syfte

Syftet med studien är att ge en bild av hur några av dagens högskolelärare upplever rekryteringen av studenter till lärarutbildningen och hur studenterna påverkar deras undervisning.

1.4.1 Frågeställningar

1. Har högskolelärarna märkt av någon förändring avseende kunskapsbakgrund och social bakgrund beträffande de studenter som rekryteras till lärarutbildningen under senare år?
2. Hur anpassar högskolelärarna sin undervisning till studenterna?
3. Vad har högskolelärarna för inställning till mångfald i lärarstudentrekryteringen?

2. Metod

2.1 Val av metod

Studiens ansats är kvalitativ. Den metod som använts är intervju. Det passade för studiens syfte eftersom en fördjupad förståelse av huruvida lärare upplever rekryteringen till lärarutbildningen var det som söktes (Johansson & Svedner 2006, s. 43).

2.2 Urval

Populationen för studien var högskolelärare på lärarutbildningen. Vid urvalet avgränsades högskolelärarna till Stockholmsområdet utifrån bekvämlighetsprincipen, eftersom det var mer lättillgängligt att intervjua högskolelärare i Stockholm. Utifrån att samla in tillräckligt med underlag för studiens resultat blev antalet intervjupersoner fem stycken. Fem intervjupersoner gav ett lagom spektra av olika tankar och upplevelser kring lärarstudentrekryteringen då djupet och inte generaliserbarhet var det viktiga.

Vid urvalet avgränsades populationen utifrån två ytterligare kriterier. Ett kriterium var att högskolelärarna skulle ha cirka 15 års arbetslivserfarenhet inom högskola, för att intervjupersonerna skulle ha en chans till reflektion kring rekryteringen av studenterna över tid. Det andra kriteriet var att högskolelärarna under sina år på högskolan skulle ha varit i kontakt med studenterna på fler tider och tillfällen än i föreläsningssalarna. Skälet till kriteriet var att lärarna skulle ha haft en möjlighet att lära känna de enskilda studenterna bättre och därmed fått en djupare uppfattning om lärarstudentgrupperna genom åren.

2.3 Genomförande

Det första som gjordes var att formulera och avgränsa studiens syfte och två första frågeställningar samt samla information/forskning kring rekryteringsfenomenet. Vid formuleringen av frågeställning nummer 1 avgränsades frågan till om högskolelärarna har upplevt någon förändring av studenterna utifrån social bakgrund/kunskapsmässig bakgrund. Denna avgränsning gjordes av skälet att resultat från tidigare forskning påvisat att förändringen av lärarstudenter främst har skett utifrån dessa faktorer (Bertilsson 2009, s. 36). Frågeställning tre formulerades senare vilket förklaras vidare i texten kring genomförande och i studiens tillförlitlighets-kapitel.

Vid sökandet efter vetenskapliga studier användes både Googles sökmotorer och olika databaser. Genom sökord på både engelska och svenska försökte relevant forskning för problemområdet hittas. Eftersom det dock var den svenska lärarutbildningssituationen som

söktes fungerade engelska sökord mindre bra. Även svenska sökord gav få relevanta resultat och forskning hittades till slut framför allt genom tips på namn på forskare som skrivit inom liknande områden förut.

Efter en noggrannare övervägning av urvalskraven söktes potentiella intervjupersoner. Det gjordes genom att kontakta studievägledare och studierektorer på olika högskolor i Stockholm som bedriver lärarutbildningar. Att hitta högskolelärare som kunde och ville ställa upp på intervju blev svårare än trott, men till sist hittades fem frivilliga intervjupersoner. Tre högskolelärare hittades genom rekommendationer från andra högskolelärare på lärarutbildningen jag under sökandet fått kontakt med men som själva inte uppnådde kraven och två av dem genom direktsvar på mailsutskick. I studien kallas respondenterna högskolelärare A, B, C, D och E.

Innan intervjuerna genomfördes utformades intervjuguiden. Intervjuguidens utformning utgick från studiens två första frågeställningar. 1. Har högskolelärarna märkt av någon förändring avseende kunskapsbakgrund och social bakgrund beträffande de studenter som rekryteras till lärarutbildningen under senare år? 2. Hur anpassar högskolelärarna sin undervisning till studenterna?

I frågeställning nummer 1 ställdes frågan kring förändring av lärarstudenterna utifrån kunskapsbakgrund och social bakgrund utifrån tidigare forskning (Bertilsson 2009).

Underfrågor inom de tre övergripande frågeställningarna utformades från generella breda frågor där högskolelärarna fick prata fritt, till lite mer specifika frågor för att få djup i studien. Detta val gjordes utifrån kunskap om kvalitativ intervju som metod. (Johansson & Svedner 2006, s. 43)

Inom frågeområdena till de första två frågeställningarna formulerades frågor som berörde de teoretiska utgångspunkterna. Frågorna med utgångspunkt om sociokulturellt lärande kopplades till frågeställning 1 och constructive alignment till frågeställning 2. Frågorna som berörde den teoretiska utgångspunkten om progressivism och lärande hamnade på slutet av intervjuguiden men hörde inte till någon specifik frågeställning. Detta ledde slutligen till att frågeställning 3 skapades då intervjumaterialet började sammanställas.

Innan intervjutillfällena gjordes en provintervju med en högskolelärare och en förbättring av intervjuguiden. Det gjordes för att säkerställa att intervjuguidens frågor var begripliga och relevanta för studien utifrån en högskolelärares perspektiv.

Vid intervjutillfällena påmindes intervjupersonerna om deras forskningsetiska rättigheter. Material som användes var papper, penna och röstmemo.

2.4 Databearbetning

Sammanställningen av intervjuerna gjordes strukturerat utifrån en matris som gjorts för studien. Matrisen utformades utifrån de tre frågeområdena (studiens tre frågeställningarna) i intervjuguiden där underkategorier skapades utifrån vad högskolelärarna hade pratat om inom frågeområdena. Utifrån de olika kategorierna sammanställdes lärarnas skilda upplevelser. Inom frågeområdena analyserades även svaren utifrån de teoretiska utgångspunkterna. (Se bilaga 3) Både empiri från inspelningar och anteckningar bidrog till sammanställandet av resultaten i samtliga intervjufall.

2.5 Tillförlitlighetsfrågor

Vid syftesformulering och skapandet av frågeställningarna lades mycket tid ner. Ett kontinuerligt arbete och en noggrannhet kring neutrala frågor och avgränsningar för en snävare studie förstärkte intervjuguiden och fångade de områden som avsågs att mätas. En annan viktig grund för validiteten var grundförståelsen för problemområdet och valet av de teoretiska utgångspunkterna. Genom en bakgrund till problemområdet skapades en kort men rättvis bild av dagens forskning kring lärarstudentrekryteringen, både utifrån ett historiskt förlopp, som sätter studien i ett sammanhang, och utifrån aktuella artiklar. Det är dock inte sannolikt att all väsentlig forskning behandlats. Ett val gjordes även att återspegla dagens olika inställningar till lärarstudentrekryteringen genom några få aktuella medieartiklar. Att forskning inte var det enda som användes och att en heltäckande bild av debatten om lärarstudentrekryteringen inte gavs kan diskuteras utifrån ett källkritiskt perspektiv. Att studiens teoretiska utgångspunkter kan motiveras stärker studien.

2.4.1 Validitet

Vid metodvalet gjordes en noggrann avvägning av vilken metod som skulle användas för att mäta det som var tänkt. Att skildra enskilda högskolelärares upplevelser och att delvis söka ny kunskap var syftet och för detta lämpar sig kvalitativ metod bäst. Hade en kvantitativ metod valts hade inte den djupare kunskap studien resulterat i fångats upp (Johansson & Svedner 2006, s. 43). Resultaten är utifrån metoden inte generaliserbara, men det var inte heller avsikten.

Frågorna i intervjuguiden utformades utifrån frågeställningarna för att täcka att intervjupersonerna skulle ge svar på dem. Då frågeställning 3 dock tillkom efter intervjuerna var fallet inte detsamma där. Eftersom frågeställning 3 tillkom utifrån att frågor i intervjuguiden omedvetet berörde den frågeställningen från början bör detta inte ha påverkat validiteten negativt, utan snarare positivt då studiens frågeställningar anpassades till det som samlats in. Frågorna i intervjuguiden som berör frågeställning 3 täcker dessutom frågeställningens område mer än väl.

Vissa frågor i intervjuguiden grundades i de teoretiska utgångspunkterna vilket säkerställde att frågeområdena höll sig innanför de teoretiska ramarna. Intervjufrågorna utformades så objektivt som möjligt, genom att endast använda öppna, icke styrande frågor. En intervjuledare bör agera objektivt och akta sig för att styra in intervjupersonen på förutbestämda svar (Johansson & Svedner 2004, s. 27, 28).

Inga tolkningsbara begrepp användes i intervjuguiden. Intervjuguidens utrymme för misstolkning begränsades i och med det.

Vid urvalsprocessen var den första planen att urvalspersonerna skulle väljas ut vid lärarprogram med sjunkande antagningspoäng, för att säkerställa att lärarna hade haft erfarenhet av rekryteringsförändringen. För urvalet av lärarprogram skulle antagningsstatistik användas. Urvalsprocessen utifrån antagningsstatistik blev dock omöjlig, eftersom högskolelärare inte arbetar på ett enda lärarprogram, utan oftast flera med olika antagningspoäng. På grund av detta och även på grund av svårigheten att få intervjupersoner att ställa upp, fattades beslutet att välja lärare oavsett antagningspoäng på det aktuella lärarprogrammet. Därmed hade studien inte längre någon garanti för att de lärare som intervjuades undervisat för studenter med låga antagningspoäng, vilket också märktes i resultaten.

Svårigheten att hitta högskolelärare som ville ställa upp i studien gjorde också att en del blev en dålig spridning av intervjupersonerna på olika högskolor och utbildningar. Det kan ha haft effekten att studien inte fullt ut fångade hela variationen av högskolelärares olika upplevelser. Man kan vidare anta att de som ställde upp kanske har en mer positiv attityd till att hjälpa studenter generellt än högskolelärare i allmänhet. Det kan också ha påverkat deras syn på det problemområde som skulle belysas.

2.4.2 Reliabilitet

Urvalsgruppens sammansättning begränsar hur väl studien fångar högskolelärares olika syn på rekryteringen till lärarutbildningarna i Stockholm. Spridningen över Stockholms olika lärarutbildningar och olika ämnesinriktningar är låg. Intervjuperson A och B är högskolelärare på samma högskola och för samma ämnesinriktning på lärarutbildningen. Detsamma gäller för intervjuperson C och D. I viss mån talar därför högskolelärare A & B respektive högskolelärare C & D om samma lärarstudenter, vilket man bör ta hänsyn till i tolkningen av resultaten.

En provintervju gjordes med en högskolelärare innan intervjutillfället. Det förhöjde studiens tillförlitlighet då objektivitet, utrymme för olika tolkning inom frågorna och frågornas relevans för frågeställningarna diskuterades och förbättringar av intervjuguiden gjordes efter provintervjutillfället. Det som ändrades var krångliga formuleringar och svårare, tolkningsbara ord som byttes ut mot entydiga enkla ord. Minskandet av eventuella missförstånd och att ej få med det viktiga kunde undvikas i större utsträckning.

Genomförandet av intervjuerna gjordes på samma sätt. Samma information och introduktion gavs för samtliga intervjupersoner. Samtliga intervjuer utgick ifrån intervjuguiden, även om frågorna inte ställdes exakt lika under samtliga intervjuer, då de anpassades till intervjupersonens tidigare svar. Anpassningen var viktig för att lämna utrymme för lärarna att tala fritt om problemområdet och få så uttömmande svar som möjligt utifrån kunskap om kvalitativ intervju som metod (Johansson & Svedner 2006, s. 43).

Tillräcklig med tid och lugna miljöer skapade ett ostört intervjuklimat. Tids- eller miljöaspekten har därmed inte påverkat reliabiliteten negativt.

Intervjuanteckningar och inspelningar gjordes under alla intervjuer. Vid resultatsammanställningen hittades en struktur genom en matris. (Se bilaga 3) Sammanställning och tolkning av intervjuerna gjordes på samma sätt utifrån matrisen. Matrisen gav ramar för att sammanställa intervjuerna lika, vilket gjorde att tolkningen av resultaten inte blev alltför utsvävande.

Att sammanställningen/tolkning/analysen av intervjuerna gjordes av en person kan ha påverkat intervjuempirins utrymme för olika tolkningar. Det kan både ha påverkat studiens

tillförlitlighet positivt eftersom en person (samma subjektiva mätinstrument) har sammanställt alla resultaten, eller negativt då möjliga tolkningar utelämnats.

2.5 Etiska överväganden

Utifrån att intervjupersonerna i studien skulle dela med sig av privat information utgick arbetsprocessen från forskningsetik. Forskningsetiska riktlinjer som att människans välmående går före samhällets och vetenskapens inom fältet för att hämta kunskap följdes (2003:460, § 1, § 8).

De etiska övervägandena utgick ifrån informations-, nyttjandekravs-, konfidentialitets- och samtyckesprincipen (Vetenskapsrådet, 2002). I proceduren innebar detta vid kontakten med intervjupersonerna att: 1. De informerades om studiens syfte. 2. De informerades om att studien primärt skulle användas som mål för studier. 3. De informerades om att makulering av eventuella ljudfiler och anteckningar skulle ske efter studiens slut och dess egen och dess högskolas anonymitet i studien. 4. De informerades om dess frivilliga deltagande i studien.

3. Resultat

I resultatdelen presenteras intervjupersonernas uttalanden utifrån varje frågeställning. Först presenteras resultaten för att sedan analyseras utifrån de teoretiska utgångspunkterna.

Intervjupersonerna har fått namnen A-E och beskrivs nedan enskilt utifrån deras bakgrund som högskolelärare för att sedan presenteras som en urvalsgrupp för studien. Detta för att resultaten ska kunna ses i förhållande till intervjupersonerna.

Intervjuperson A har varit högskolelärare på lärarutbildningen sedan 1990 på tre olika högskolor. På hennes nuvarande lärarutbildning har hon arbetat på heltid i tre och ett halvt år. Idag har hon kontakt med lärarstudenterna på föreläsningar, där det är en viss distans till studenterna, och i seminarieform där studenterna syns betydligt mer enskilt och nära. Hon har även en viss kontakt med studenterna utanför undervisningen.

Intervjuperson B har varit högskolelärare på en och samma högskola och lärarutbildning sedan 1994. Under kortare perioder har hon hjälpt till på två andra lärarutbildningar än den hon arbetar på nu. Idag träffar hon studenterna genom både distanserad och nära undervisning, på och utanför undervisningstid. I hennes tjänst, både tidigare och idag, ingår det även studentkontakt i form av extra studentansvar på olika sätt.

Intervjuperson C har arbetat i olika omfattningar på lärarutbildningen sedan tidigt 90-tal men heltid sedan år 2003. Han har arbetat på fler än en lärarutbildning. Idag möter han främst studenter genom undervisning på nära håll, men även ibland genom distanserad undervisning. Studentkontakt äger även rum utanför undervisningstid.

Intervjuperson D har arbetat på två olika lärarutbildningar sedan 1983. På den nuvarande sedan år 2003. Han träffar studenterna i både nära och distanserad undervisning, på och utanför undervisningstid.

Intervjuperson E har arbetat som timanställd på lärarutbildningen sedan 90-talet, men har nu en heltidstjänst sedan år 2002. Hon har arbetat på en och samma lärarutbildning från start även om vissa omorganisationer har förflyttat henne mellan två olika högskolor. Idag möter hon främst studenterna i nära undervisning, men ibland även under föreläsningar och mer distanserad undervisning.

Som grupp har intervjupersonerna en stor erfarenhet kring lärarstudenterna och undervisningen på lärarutbildningarna där de har arbetat över tid. Samtliga möter studenterna i både nära och mer distanserade undervisningssammanhang och upplever att de har och har haft en så pass nära kontakt att de har skapat sig en bra uppfattning om lärarstudenterna genom åren.

Som nämnts tidigare under avsnitt ”2.4.2, Reliabilitet” begränsar urvalsgruppens sammansättning hur väl studien fångar högskolelärares olika syn på rekryteringen till lärarutbildningarna i Stockholm. Deras spridning över Stockholms olika lärarutbildningar och olika ämnesinriktningar är låg. Intervjuperson A och B är högskolelärare på samma högskola och för samma ämnesinriktning på lärarutbildningen. Detsamma gäller för intervjuperson C och D.

3.1 Upplever högskolelärarna någon förändring kring rekryteringen till lärarutbildningen

Under intervjun fick högskolelärarna svara på om de upplevt någon förändring av lärarstudenterna sett till kunskapsbakgrund och social bakgrund. De fick även beskriva hur förändringen ägt rum. Utifrån intervjufrågorna, med utgångspunkt i teorier om sociokulturellt lärande, fick högskolelärarna även svara på om de upplever att studenternas sociokulturella verktyg för att kunna ta till sig högskolestudier har förändrats.

3.1.1 Förändring av studenternas kunskapsbakgrund och sociala bakgrund

Förändring utifrån kunskapsbakgrund

Upplevelsen av förändringen av lärarstudenterna utifrån kunskapsbakgrund var översiktligt något delad. Högskolelärare A och B uttryckte att en klar förändring utifrån kunskapsbakgrund har ägt rum på både ett positivt och negativt sätt medan högskolelärare D och E uttryckte sig mer i termer av att det är en liten förändring som har ägt rum.

Högskolelärare D såg endast positivt på förändringen medan högskolelärare E betraktade den mer negativt. Högskolelärare E menade att studenternas kunskapsbakgrund också varierar mellan åren.

Högskolelärare C förhåller sig kritiskt och uttryckte i stället svårigheten med att avgöra om det skett en förändring. Detta med avseende till att hans egen roll som högskolelärare utvecklats, liksom förväntningar på studenterna, högskolan och samhällets krav.

Högskolelärare C menar att den aktuella debatten även gör att man som högskolelärare idag är mer på sin vakt angående lärarstudenterna än tidigare.

Högskolelärare A relaterar förändringen som något som ägt rum utifrån att antagningen, det vill säga att konkurrensen om platserna har förändrats. Hon pekar även på de tidigare skolmeriternas betydelse för att klara utbildningen.

Det är en annan rekrytering, därför att tidigare var det så att det var ganska svårt att komma in och det var ju för att det var mer konkurrens om platserna [...] Så de som kom in de hade bra betyg, men det betyder inte per automatik att man klarar utbildningen bättre även om de flesta gör det. (Högskolelärare A)

Högskolelärare E relaterar den förändrade kunskapsbakgrunden hos studenterna som något som ägt rum utifrån konkurrensen, men också kvalitén på studenternas tidigare skolgång.

Alltså, inte bara konkurrens, utan jag tror också att det handlar om, alltså, hur ser hela skolsystemet ut. Vad har studenterna fått med sig från skolan., det finns ju med där. Synen så att säga på kunskap. Den oro som har funnits i skolan, man gör om hela tiden och sådär, klart att det påverkar utbildningen. (Högskolelärare E)

Högskolelärare B problematiserar vad förändringen har kommit att betyda på högskolan:

Det är ju inte självklart att elever som kommer in med sämre betyg presterar sämre under utbildningen, men vi kan heller inte blunda för att det finns en hel del kunskapsluckor hos en del studenter som kommer in, och då är frågan hur vi ska agera här.

(Högskolelärare B)

Förändring utifrån social bakgrund

Upplevelsen av en förändring av studenternas sociala bakgrund var delad. Högskolelärare A och B uttryckte hur grupsammansättningen utifrån social mångfald var något som upplevts ha förändrats. De upplevde att det idag är fler studenter från lägre samhällsgrupper och med lägre studievana i hemmet gentemot förr då det nästan endast var studenter från högre samhällsgrupper som gick utbildningen. De antydde att det idag finns en helt annan social bredd inom lärarstudentgrupperna. Högskolelärare C, D och E uttryckte istället att grupsammansättningen utifrån social mångfald inte upplevs som något som har förändrats. Högskolelärare E menar att det precis som förr är väldigt blandade grupper sett till social mångfald medan högskolelärare C och D upplevde att det precis som förr är studenter från den högre medelklassen/medelklassen med studievana i hemmen, som främst går utbildningen.

Högskolelärare B beskriver hur förändringen både utifrån kunskapsbakgrund och social bakgrund inte går att generalisera till hela studentgruppen:

”men det är ju inte något som gäller generellt, utan, jag kan snarare tycka så att det är större skillnad inom studentgrupperna. Så det kanske är lite mer heterogena grupper än tidigare.”

(Högskolelärare B)

3.1.2 Hur förändring av studenternas bakgrund kommer till uttryck

Högskolelärarna beskriver även hur det upplever att förändringar har ägt rum utifrån lärarstudenternas kunskapsbank och de egenskaper studenterna har för att ta till sig studier förr gentemot nu. Förändringarna är både positiva och negativa och presenteras i två olika tabeller nedan.

Positiv förändring utifrån kunskapsbank

Tabell 1 - Hur en positiv förändring ägt rum utifrån kunskapsbank hos studenterna

Kunskapsbank som förbättrats	Högskolelärare
Förbättring av kunskap om vägar för att söka kunskap	B, C
Förbättring av digitala, tekniska kunskaper	A, B, C
Förbättring av att kritiskt granska kunskap	B
Förbättring av att verklighets anknyta, förstå meningen i kunskap	D
Förbättring av allmän kunskap, mer allmänbildade	D
Förbättring av specifika ämnesteoritiska kunskapsområden, specialisering	A, B

Tabellen visar att den förändring flest intervjupersoner nämner är förbättring av digitala, tekniska kunskaper. Även kunskap om vägar för att söka kunskap respektive specifika ämnesteoritiska kunskapsområden nämns av två lärare som områden som har förbättrats.

Högskolelärare B uttrycker att studenterna idag är mer självständiga i att hitta kunskapsmaterial och även att de har större kunskap kring digitala hjälpmedel.

”Det första jag tänker på är IT, att kunna söka information via nätet, att söka kunskap på olika sätt, så att säga. Även att söka information på biblioteket.” (Högskolelärare B)

Högskolelärare B uttrycker vidare även hur studenter idag har utvecklat en större förmåga att förhålla sig mer kritisk till saker och ting, inte minst kunskap.

Idag är ju ungdomar på ett helt annat sätt fostrade i att få komma till tals, att få uttrycka sin åsikt, förhålla sig kritisk till det som de möter, å det, ett kritiskt förhållningssätt är ju på något sätt det som också ska spegla högskolan och även arbetet i skolan.

(Högskolelärare B)

Positiv förändring utifrån egenskaper hos studenterna

Tabell 2 - Hur en positiv förändring ägt rum utifrån egenskaper hos studenterna

Positiva egenskaper som blivit starkare	Högskolelärare
Starkare mod att stå upp för sig själva och uttrycka sin åsikt, starka identiteter/stilar	A, B
Starkare glöd, intensitet	A, E
Större acceptans för olika sorters människor	A
Större nyfikenhet, vilja att lära	A, D, E
Större engagemang för pedagogiska och didaktiska frågor	C

Flera högskolelärare ger uttryck för en positiv förändring när det gäller studenternas nyfikenhet och vilja att lära. Starkare mod att stå upp för sig själv och uttrycka sin åsikt respektive glöd eller intensitet är andra egenskaper som nämns som förbättringar av ett par lärare.

Högskolelärare D talar om studenternas ökade intresse för att lära och nå djupare, mer verklighetsförankrad kunskap:

Det är bara positivt, studenterna dom har intresse och kan mer idag. Deras allmänkunskap har ökat [...] Idag når, studenterna når mycket djupare kunskap än förr, för idag ser man att, de relaterar, de binder kunskap till dagstidningen eller skolan eller politiskt aktuella teman, det blir en, att nå av djupare, se meningen i kunskapen är vanligare än förr.

(Högskolelärare D)

Högskolelärare A upplever att studenter idag har större mod för att stå upp för sig själv och visa starkare stilar/identiteter. Studenterna har även en större acceptans för olikheter inom studentgrupperna.

Tidigare så var det mycket mer likformigt. Idag kan man ju se att personer har, amen, man har olika intressen, livs intressen, man kan även profilera sig lite tuffare [...] Det finns väldigt många olika men det finns liksom plats för alla [...] Att man ska vara precis bara på ett sätt, eller om man är utanför eller helt på ett annat sätt så är man inte accepterad, det upplever jag inte bland våra studenter. Man får tro på vad man vill, gilla vem man vill, å ingen liksom direkt bryr sig. Å det tycker jag är väldigt positivt, faktiskt.

(Högskolelärare A)

Negativ förändring utifrån kunskapsbank

Tabell 3 - Hur en negativ förändring ägt rum utifrån kunskapsbank hos studenterna

Kunskapsbank, studieform som försämrats	Högskolelärare
Försämrade studievana/studieteknik, förmåga att orientera sig inom högre studier	A, B
Försämrade nivå/mindre bred kunskap i läraryrket	A, B, E
Försämrade kunskap i form av ledarerfarenheter	B
Försämrade kunskap i form av att kunna ta emot kritik	B
Försämrade fysisk ork, förutsättningar för praktiska studier	A

En försämring av studenternas kunskapsbank som flera lärare nämner är försämrade nivå eller mindre bred kunskap i läraryrket. Även försämrade studievana/studieteknik eller förmåga att orientera sig inom högre studier nämns av ett par lärare.

Högskolelärarna A och B talar kring förändringen och betydelsen av att fler studenter saknar studievana och förmåga att orientera sig inom högre studier.

Mindre stöd hemifrån:

Det kommer studenter som det inte är helt självklart för vad högskolestudier innebär, vilka krav som ställs, och vad akademiskt skrivande är kan vara en svårighet. Att man, man är liksom inte van att organisera på ett sådant sätt som man gör på en högskola. Å det kan också bero på att man inte har en akademisk tradition hemma, man vill jättegärna men man har ju liksom ingen som kan hjälpa en. (Högskolelärare A)

Studieovanans betydelse för avhopp på utbildningen och utbildningsplaneringen:

Det är fler som hoppar av, det har vi aldrig sett förut, man kanske får en plats men inte ens orkar åka hit och säga nej, eller skicka ett mail. Å det gör ju att det också blir svårt med dimensionering, att satsa på en kurs, så har man så många lärare som det behövs och sen helt plötsligt dyker det inte upp studenter. Å, så var det aldrig tidigare.

(Högskolelärare A)

Studieovanans betydelse för oro inom studentgrupperna:

Sen så är det nog lite så tänker jag, att om det är flera som sladdar så skapar det en viss oro i studentgrupperna. Det bidrar ju inte till studiemotivationen i gruppen. Om man har en god studiemotivation och studievana inom gruppen kan man i större utsträckning lyfta varandra. (Högskolelärare B)

Studieovanans betydelse för ett ökat antal studenter i behov av extra stöd och högskolelärares ökade arbetsbelastning:

De studenter som har svårigheter med språket, att skriva, de har ju fått det tuffare. Och har man då inte fått så mycket hjälp med det tidigare, under sin gymnasietid så blir det väldigt tungt. Å det gör ju att många lärare upplever att det krävs mer handledningstid än vad det gjorde tidigare [...] Det är fler studenter som inte tar sina poäng, å det är fler som har rester eller är i behov av restinlämningar. Å det är sådant som tar både kraft och energi, både för studenter och lärare. (Högskolelärare B)

Negativ förändring utifrån egenskaper hos studenterna

Tabell 4 - Hur en negativ förändring ägt rum utifrån egenskaper hos studenterna

Negativa egenskaper som har blivit starkare	Högskolelärare
Sänkta ambitioner/förväntningar på sig själva, målinriktning och inställning till studier	A, B
Sänkt individuellt ansvar (curlingeneration)	A, B
En negativ ökning av prestationsbehov utanför skolan, press	B
Försämrad kreativitet, barnslighet. Mer strömlinjeformat.	D

När det gäller försämring av studenternas egenskaper är bilden inte lika tydlig. Två högskolelärare nämner sänkta ambitioner/förväntningar på sig själva, målinriktning och inställning till studier. Samma lärare nämner också sänkt individuellt ansvar.

Högskolelärare A talar om den sänkta ambitionen/målinriktningen/inställningen till studierna hos en del studenter på utbildningen.

Sen kan det ju vara dom som vill bli lärare för att dom tycker det är kul med det ena eller andra, å då tänker dom, nämen det här är ju kul och sen så är de inte förberedda på att det är ju inte bara att göra det som är kul, utan det är ju faktisk en hel del andra delar i utbildningen också. (Högskolelärare A)

Högskolelärare B och A talar om det sänkta individuella ansvaret:

Sen finns det ju andra tankar, att, studenter som kommer till utbildningen nu, att de har blivit så curlade under sin uppväxttid att det, det kan bli som en lite krock för en del, att ta det individuella ansvaret [...] Å där är det ju så att studenterna måste känna efter. Hur vill jag bli som lärare, vill jag komma ut med minsta [...] eller vill jag jobba och känna mig förberedd. Att man har lite, stolthet och liksom, lite krav på sig själv [...] Det är väl det vi

har att utmana. Så kommer det nog även se ut tror jag på lärarutbildningarna.

(Högskolelärare B)

Å där är det lite konstigt nu för att folk får rester å sen bara glömmer de bort dom, å sen ett år senare när de faktiskt blir utspärrade då är de helt frågande, för det är inte många eller inte alla som tar ansvar för, över sin utbildning, å det tycker jag är lite förvånande. Å då brukar jag fundera ibland att är det liksom så att de här studenterna har liksom blivit curlade och så av alla... Å det kan jag liksom inte säga att de hänger ihop med att man kommer ifrån en speciell miljö eller så, utan det är liksom bara allmän vana att en annan håller på och påminner en och så. (Högskolelärare A)

Högskolelärare B talar kring den nya negativa yttre pressen som finns hos studenterna.

Å sen är det så att studenter, i mycket större utsträckning, arbetar vid sidan om idag, än tidigare. Det är dyrt att bo i Stockholm. I takt med att välfärden har ökat vill kanske inte en del studenter avstå ifrån, att kunna gå ut med kompisar, gå på bio eller gå ut och äta en bit [...] Å det är framför allt det, som för studenter ibland gör det så himla tungt, just på det sättet. Man ska hinna både plugga, jobba, träffa kompisar å... (Högskolelärare B)

3.1.3 Förändring av sociokulturella verktyg, förutsättningar för att lära

Utifrån formulerade frågor med utgångspunkt från teorier om sociokulturellt lärande svarade även högskolelärarna på om det syntts någon förändring i lärarstudenternas sociokulturella verktyg (som läs-, skriv- och talförmåga) i förhållande till att kunna ta till sig högskolestudier.

Högskolelärare A och E uttryckte att studenternas förmåga att ta till sig kunskap har minskat.

Dock menade båda att den går att öva upp med rätt undervisning respektive eget ansvar.

Högskolelärare B var inne på samma bana. Hon uttryckte hur förutsättningar för att ta till sig kunskap hos lärarstudenterna idag är lägre hos vissa studenter gentemot förr även om det ändrats till det bättre efter akademiseringen av utbildningen.

En annan bit som jag tror att studenter idag är bättre på det är att kommunicera, det tror jag över huvud taget. Både i tal och skrift, även om det även där finns skillnader[...] Det är många som kommer hit som har större svårighet i att stava, bilda meningar, att formulera, uttrycka att ... (m.m.) än förr [...] I och med att studenterna under utbildningen även får skriva mer blir de betydligt bättre på att uttrycka sig i skrift.

(Högskolelärare B)

Samtliga högskolelärare ovan (A, B, E) menar att svårigheter hos vissa studenter främst består i att läsa och skriva akademiskt.

Högskolelärare D tycker att förmågan att ta till sig kunskap har ökat bland studenterna idag, då studenterna t.ex. förstår mer av innebörd och mening i det de läser. Högskolelärare C uttrycker hur studenternas förståelse för vikten av kommunikativa redskap har ökat men att förutsättningarna för att ta till sig kunskap egentligen inte har ändrats.

Det pratas mycket om de språkliga kunskaperna, de språkliga förberedelserna, och, men det kan också vara att man är på sin vakt där [...] Jag kan inte säga att studenterna kan mycket sämre svenska än vad de gjorde för 20 år sedan. På ett sätt önskar jag att jag kunde säga ja, alltså att det idag är lättare att slänga ut en bok på engelska än vad det var för tjugo år sedan, men det kan jag inte säga. Så det är liksom en liten besvikelse.

(Högskolelärare C)

Högskolelärare A talar vidare om hur de sämre förutsättningarna yttrar sig på högskolan och kommer även in på nästa frågeställning, hur undervisningen behöver anpassas:

Det är ovanligt många som har det svårt med akademiskt skrivande, och där tror jag att man måste, alltså även här vara, jobba väldigt medvetet från början för att introducera studenterna till akademiskt skrivande, till att läsa akademisk text att liksom hitta centrala begrepp i litteraturen och... (m.m.) att kunna skilja ut det, att liksom det här är en tjock bok men liksom ändå inte få panik. Eller hitta det här, vad vill författaren säga, vad är det som är viktigt, å det går att öva upp.

Det är som kondition, det kräver jobb.” (Högskolelärare A)

3.2 Hur anpassas undervisningen till studenterna

Högskolelärarna fick svara på hur undervisningen anpassas till studenterna. I denna resultatdel har jag sammanställt deras syn på anpassningens ramar och förbättringsområden. Utifrån frågor med utgångspunkt från constructive alignment besvarade de även hur de anpassar undervisningen utifrån arbetssättet.

3.2.1 Anpassningens ramar för undervisningen gentemot studenterna

Samtliga högskolelärare beskriver hur anpassningen gentemot studenterna har en fast gräns i förhållande till högskolans **resurser**. Främst utifrån tidsaspekten.

Det beror ju på i vilken omfattning man kan, vi har ju liksom ett visst antal timmar, å de timmarna har vi. Och frågan är väl liksom hur mycket man hinner, men jag försöker väl i min undervisning liksom, att ganska snabbt kolla över ungefär vad det är de ska kunna

inom det jag ska prata om, å det är ju för att liksom kunna möta upp dom.

(Högskolelärare E)

Hur långt högskolelärarna är redo att gå för att möta studenterna i förhållande till arbetstid och fritid är dock olika. Högskolelärare D menar t.ex. att lärarstudenterna idag kräver mer tid än förr, men att resursflödet till utbildningssektorn inte direkt har ökat. För att, enligt honom själv, ge ett tillräckligt stöd till studenterna går han därför utanför sin egen arbetstid.

”Mycket görs idag på fritiden” (Högskolelärare D)

Högskolelärare A talar vidare om hur begränsade resurser som pengar kan försämra anpassningen av skolgången för studenterna. Dock menar hon att det finns en medvetenhet kring problemet och diskussioner om det sker på högskolan:

Det är ju också en diskussion att man vill ju inte släppa igenom folk för pengar [...] Man har ju ändrat systemet mot vad det var förr, så idag får du ju pengar mot prestation. Förr fick du, när några studenter började var det en säck med pengar som följde med, men idag måste studenten ju prestera för att högskolan ska kunna ta del av pengarna.

(Högskolelärare A)

Högskolelärare A, B och D beskriver ytterligare en faktor då anpassningen inte får gå så långt så att **utbildningens kvalitet** eller krav hotas.

Vi hade för några år sen, då var det ett väldigt lågt intag och då var det väldigt många som slutade också för att, det blev, det blev för tungt. Å jag tror nog att de fick ganska bra stöd, eller så kunde de fått bättre stöd, men samtidigt kan man inte sänka kvalitén för att man ska få alla. (Högskolelärare A)

Högskolelärare A, B och C talar även om att en viss **grundkunskapsnivå och initiativtagande förväntas av studenterna**. De menar att som högskolelärare är man inte beredd att arbeta obegränsat för att möta alla tänkbara studenter, det gäller att dra gränser:

Vi får ju faktiskt hit studenter ibland som inte kan [...] Å då måste man ju, vara väldigt tydlig med att det är ett absolut krav på det här. Å då får man själv liksom ta och öva upp då den här färdigheten [...] Det finns ju liksom sådana färdigheter som inte är förhandlingsbara, sen finns det ju liksom färdigheter som kan vara att skriva eller liksom andra saker som man känner att det här går ju att utveckla, liksom den här personen kan lära sig [...] Samtidigt har jag lust och säga att jag är liksom inte beredd att gå ner på liksom vilken nivå som helst, det är liksom inte meningen att man ska komma hit till liksom en högskola eller ett universitet och lära sig från scratch. (Högskolelärare A)

Trots att en viss grundkunskapsnivå förväntas av studenterna påvisar högskolelärarna förståelse för studenter med svårigheter:

Å sen är det ju så att om man som lärare ser att det är en student eller studenter som behöver ta tag i sitt eget lärande, men inte förstår det själv får man ju prata med dom. De kanske också är så att de inte vet vad de är de ska plugga eller vad det är de ska kunna. Då kan man som lärare behöva hjälpa dem på banan lite grann. (Högskolelärare E)

Högskolelärare A och B som upplevt en förändring av studentgrupperna förklarar hur tankegången kring anpassningen har förändrats. Med egna ord beskriver de hur anpassningen idag handlar mer om en ”*balansgång*” mellan att få med alla studenter utan att sänka nivån på utbildningen. För utbildningsutvecklingen en balansgång i att förändra/anpassa och arbeta med förändringarna hos studenterna, men inte försämra utbildningen, sänka kraven för dem. ”*Det är ju en balansgång det där, att coacha utan att curla, men också ställa krav å lämna över ansvaret på studenterna*” (Högskolelärare B)

Vi måste värna om en viss kvalitet på examinationerna och inte släppa igenom, jag menar, det minsta arbetet för oss lärare är ju att släppa igenom studenter och säga att ni är godkända, men det gäller att vi liksom inte trillar i den fällan om vi vill upprätthålla en viss kvalitet [...] Vi pratar ju mycket om det här att dels så måste ju vi lärare ompröva och utveckla vår undervisning, i relationer till att det är en annan kategori av studenter som kommer in till högskolan, men det kan inte bara handla om lärare, utan det måste även vara studenten som är beredd att jobba. (Högskolelärare B)

3.2.2 Anpassningens förbättringsområden

Trots att högskolelärarna beskriver anpassning utifrån studenterna talar de om hur anpassningen inte sker i tillräckligt stor utsträckning. Samtliga högskolelärare pekar på en rad potentiella förslag som skulle kunna förbättra anpassningen gentemot studenterna.

Förbättringsförslagen hos högskolelärare A, B och E riktar sig främst emot extra stöd till lärarstudenterna. Förslag som tas upp är exempelvis: valfri schemalagd studietid för studenter med behov av lärarstöd, mentorssystem, implementering av förberedande kurser för högskolestudier, ökad grad av nivåanpassning vid indelning av studenterna, studiesamarbeten med studentkåren m.m.

Sen också behöver man ju förstå att man är på en högskola, man måste själv ta reda på information och sådana här saker. Å det är alla inte vana vid när det börjar. Å då kan man

tänka, hur ska vi som universitet möta dem bättre, så att de kommer in i det högskolemässiga så snabbt som möjligt [...] Skulle jag få önska skulle jag önska att det låg två veckor innan alla kurser börjar över huvud taget, som handlar om att bli student på högskolan. Där är vi inte riktigt än. (Högskolelärare E)

Övriga förbättringar som högskolelärarna nämnde (där högskolelärare C och D även inkluderas) var bl.a. att knyta teori mer till praktik och tvärt om, samt att styra undervisningens fokus mer mot att utveckla lärarförmågor och lärandemål snarare än att själva aktiviteterna som står på schemat är i fokus.

Högskolelärare B, C och D talar alla om hur utbildningstraditioner på högskolan står i vägen för mycket av den potentiella positiva utvecklingen och anpassningen som skulle kunna äga rum i förhållande till studenterna och utbildningen.

Det där med reproduktion, hur blev jag undervisad, och i undervisningen märker man att det finns väldigt starka utbildningstraditioner. Inom mitt ämne, pedagogiken har ju i sig inte så starka utbildningstraditioner, fast nu ljuger jag lite, det är ju föreläsande rätt mycket [...] Även om jag t.ex. har ambitionen av att göra undervisningen mer praktisk, märker jag ju då att det oftast ändå blir lite för teoretiskt [...] Det är för få praktiska exempel och så, å det tror jag skulle vara ett sätt att möta studenterna bättre.

(Högskolelärare C)

Högskolelärare B pekar även på att resurserna står i relation till att våga förändra.

Det är ju också någonting som skulle kosta lite pengar, men frågan är också ifall vi skulle kunna få igen det [...] Det förekommer resonemang och tankar kring hur vi ska möta den här delvis förändrade studentgruppen som kommer in på skolan, men...

(Högskolelärare B)

3.2.3 Constructive alignment och hur anpassning av lärandemål, lärandeaktiviteter och bedömningsaktiviteter sker gentemot studenterna

Utifrån frågor som berörde constructive alignment fick högskolelärarna beskriva mer specifikt hur de anpassar undervisningen till lärandemål, lärandeaktiviteter och bedömningsaktiviteter gentemot studenterna.

Högskolelärare A, B och C talade samtliga om hur arbetet kring att arbeta med en levande röd tråd mellan kursplan, lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationer är en del av hur

lärarna på högskolan arbetar för att förbättra undervisningen generellt och därmed indirekt även gentemot studenterna som ska förberedas för sin framtida profession.

”Mm, nej men alltså, att ständigt så att säga jobba med att vara kritiskt i relation till sin undervisning, hur rimmar den med kursplanen och examensmålen.” (Högskolelärare B)

Högskolelärare A och B talar även om hur de arbetar och hur viktigt det är att arbeta med kommunikation mot studenterna utifrån kursplan, lärandemål, lärandeaktiviteter och bedömningsaktiviteter, så att studenterna ser sammankopplingen emellan dem. De förklarade hur formulering av lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationer är något de kursansvariga på högskolan arbetar mycket med, för att studenterna ska kunna förstå och se hur dessa kan kopplas till den framtida professionen. De arbetar även med förtydliganden mot studenterna genom exempelvis kursintron, studentportaler och påminnelser under undervisningen för att visualisera den röda tråden.

Det är lätt att vi radar upp en massa innehåll som studenterna ska kunna, men jag tror att vi behöver bli ännu mer konkreta där och hitta examinationer som då prövar den förmågan som är i fokus [...] att bara i den mån man kan försöka förtydliga, rita upp för studenterna, där här är det förväntade studieresultaten, det här är vad vi ska pyssla med å det här är examinationerna som ska pröva er för att säkerställa att ni når målen.

(Högskolelärare B)

Högskolelärare E nämner också hur de på hennes högskola arbetar med just förtydligandet av kursplan, lärandemål, lärandeaktiviteter och bedömningsaktiviteter.

Högskolelärare C och D betonar särskilt vikten av studenternas delaktighet som ett verktyg för att förbättra och anpassa undervisningsinnehållet gentemot studenterna. Deras syn på delaktighetsarbetets fördelar är dock olika. Högskolelärare D menar att studenterna idag själva får vara med och utvärdera kurser och på så vis vara med och utbildningsplanera.

Högskolelärare C har däremot en skeptisk syn på hur utvärderingarna används:

Det står ju i högskoleförordningen, att alla studenter ska ha tillgång till att få utvärdera kurser. Finns det på skolan något intresse av att utveckla och använda det här på ett systematiserat sätt. Nej, det gör det inte [...] De verktyg som studenterna skulle kunna vara för kursutvecklingen är, det används inte som ett aktivt verktyg på det viset [...] Det är en sak att göra utvärdering och en sak att se till att använda dem.

(Högskolelärare C)

Högskolelärare C, B och D talar åter igen om hur arbetet med CA i förhållande till anpassningen mot studenterna kan förbättras. Samtliga nämner även här hur högskoletraditioner kring undervisningsformer motverkar förbättringar i arbetet med CA. ”Mycket diskuteras, men blir det sen så, hm, ja, jag vet inte” (Högskolelärare C) ”Anpassning sker, men inte i en tillräckligt stor utsträckning.” (Högskolelärare D)

Högskolelärarna uttrycker lite olika mening när det gäller vad studenterna kan förhandla om i arbetet med lärandemålen, lärandeaktiviteterna och bedömningsaktiviteterna. Samtliga nämner att det finns en gräns för detta. Högskolelärare A, D och E beskriver gränsen som mycket strikt utifrån lärandemålen (de förväntade studieresultaten) och bestämmelserna för examinationer (betygskriterierna). De säger att kvalitén på utbildningen inte får påverkas vid anpassning för studenterna.

Men jag tycker att det är väldigt viktigt att man har, jag ska inte säga principer så, men det kanske är det jag menar, att man, man vet, man har ju förväntade studieresultat och man har ju betygskriterier, å dom är ju inte förhandlingsbara, för de förväntade studieresultaten beskriver ju liksom vad det är man ska uppnå, eller liksom, man examinerar ju på betygskriterierna, å då måste man ju lära sig det där eller träna hårt för att komma igen. (Högskolelärare A)

När högskolelärarna specifikt får frågan om examinationerna anpassas gentemot studenterna beskriver högskolelärare A, B och C att en balansering av examinationerna äger rum utifrån studentgruppen på olika sätt. Balanseringen kan ske genom förändring av mängden examinationer, förändringar inom olika examinationer som t.ex. hur studenten examineras (tal, skrift, salstenta, hemtenta) och vikten av vissa specifika examinationer. Högskolelärare E talar åter igen kring vikten av att examinationerna, oavsett nivån på studenterna, måste utgå från betygskriterierna. Högskolelärare D talar om att examinationer inte är förhandlingsbara och att en viss maktdimension mellan studenter och högskolelärare måste upprätthållas.

Utifrån frågan om kraven på högskolan har förändrats nämner högskolelärare A och B en upplevd förändring. Högskolelärare A menar att de praktiska kraven på utbildningen kan ha sänkts samtidigt som allmänna krav för högskolestudier (som teoretisk anknytning, formalia m.m.) har höjts. Högskolelärare B nämner att det idag är sänkta krav för att komma in på utbildningen, men större för att komma ut. Högskolelärare B menar vidare att det inom utbildningen finns krav för olämpliga lärarstudenter att snubbla på.

Å det märker man ju, att förut var det nästan inte en enda som inte blev godkänd, snubblade på VFU:n å det märker man ju, att det idag ändå är ett fåtal. Å det är ju viktigt att vi har den skarpa examinationen ute i verkligheten. För jag menar så, man gör ju inte heller studenten en tjänst genom att bara godkänna eller släppa igenom dem. Det viktiga är ju att det finns ett lärarämne, ledarämne i studenten (Högskolelärare B)

Högskolelärare A och B antyder att förändringen av kraven har skett utifrån förändrade omständigheter så som styrdokument och inte förändringen utav lärarstudenterna i sig.

Högskolelärare A säger:

”Det gäller att inte sänka kraven utan möta studenterna med rimliga krav.”

(Högskolelärare A)

3.3 Vad har högskolelärarna för inställning till

lärarstudentrekryteringen

Utifrån frågan ifall högskolelärare upplevde mångfald inom lärarstudentgrupperna som något positivt eller negativt gav samtliga lärare uttryck för progressivistisk syn på lärarstudentrekryteringen. Alla lärare pekade dock på vissa problem som mångfalden för med sig.

3.3.1 En progressivistisk syn på rekryteringen till lärarutbildningen

Samtliga högskolelärare hade en positiv inställning till mångfald hos lärarstudenterna. Samtliga talade om hur mångfald i lärarstudentgrupper framtidsmässigt genererar en lärarkår som återspeglar mångfalden i dagens skola och samhälle. De menar utifrån detta att mångfald i lärarkåren är viktigt för att kunna möta alla elever i den svenska skolan.

”Jag tror faktiskt att, att det är rätt viktigt att om vi har ett pluralistiskt samhälle där ute. Asså barnen där ute är av olika slag å då ska ju lärarna också vara av olika slag.”

(Högskolelärare C)

Enskilt nämnde högskolelärarna även andra positiva aspekter kring mångfald inom lärarkåren och lärarstudentgrupperna. Högskolelärare C och D beskrev hur mångfald i lärarkåren kommer att kunna utveckla undervisningen på skolorna då olika perspektiv och erfarenheter leder till utveckling.

”Och olikhet i sig, alltså jag tror olikheten i kollegier är något som främjar kreativiteten. Om kollegorna är samma lika så blir det ingen utveckling.” (Högskolelärare C)

Högskolelärare D beskrev även hur mångfald i lärarkåren kommer kunna bidra till skolans värdegrundsarbete på ett positivt sätt.

”Skolelevernas respekt för människor med olika bakgrunder och acceptans för människors olikheter och resurser kan nås genom en mer, ja blandad lärarkår.” (Högskolelärare D)

Högskolelärare A, C, D och E talar om hur mångfald i studentgrupperna kan ge en mer givande utbildning, då lärarstudenterna kan ta del av flera olika erfarenheter med hjälp av varandra.

Trots högskolelärarnas positiva inställning talar samtliga om en baksida kring mångfald i rekryteringen. Dock antyder alla att de antingen vill arbeta eller arbetar med att möta mångfald i undervisningen.

Utveckling ligger i olikhet, men också att man är beredd att möta den olikheten. Samtidigt vill man ju varna för att ge efter på kunskapsnivåer och så [...] Å där har det ju varit diskussioner, att alla kommer in på lärarutbildningen, å där är det ju så studenten måste, att man har möjligheter att ta till sig högskolestudierna [...] Jag vill ha fler olika lärarkandidater som kommer från olika länder, med olika kulturell bakgrund, större geografisk spridning, å social [...] men jag vill ju inte ha, jag vill ha studentkandidater som har förutsättningar för att klara av våra krav, det vi tycker att det här bör de kunna.
(Högskolelärare C)

3.3.2 Problematiken kring mångfald i rekryteringen till lärarutbildningen

Högskolelärare B och C uttrycker en negativ aspekt kring mångfald i rekryteringen utifrån att kunna uppnå professionalism. Högskolelärarna menar att vem som helst inte kan bli lärare oavsett om lärarutbildningen strävar efter mångfald eller inte. De menar att det handlar om kunskapsnivå och framför allt de förmågor individen har som man kan arbeta utifrån.

”För sen är det ju faktiskt så att, vem som helst kan inte bli lärare” (Högskolelärare B)

Högskolelärare A, B och C uttrycker även en gräns för mångfald då det inte får innebära att studenternas kunskapsnivå sjunker hur lågt som helst och utbildningen hotas.

Mångfald ja, men studenternas kunskapsnivå... som högskolelärare är jag ändå inte beredd att sjunka hur lågt som helst för att få mångfald. (Högskolelärare A)

Högskolelärare A, B och E uttrycker att det också finns en negativ aspekt av mångfald för utbildningen om det positiva kring mångfald inte lyfts. Studenter påverkas av varandra.

Sen kan det, i vissa lägen kan studenter tycka att det är jobbigt. Om det är väldigt många som så att säga inte kan svenska, kan studenter som har hela sin uppväxt i Sverige tycka att det är jobbigt. Att dom känner att de får ta lite för stort ansvar. Å där gäller det att försöka få dem att förstå att alla har liksom saker att bidra med i undervisningen.

(Högskolelärare E)

Högskolelärare D pratar även om det arbete som mångfalden innebär. Han tror att mångfald kommer innebära nya tuffa utmaningar för undervisningen på lärarutbildningen då högskolan måste möta ett bredare spektra av studenter med olika kunskapsbakgrunder.

4. Sammanfattande diskussion och analys

I detta avsnitt summeras först studiens viktigaste resultat. Detta analyseras och diskuteras mot tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter. Avslutligen summeras några slutsatser utifrån problembakgrunden.

4.1 Summering

Syftet med studien var att undersöka hur några av dagens högskolelärare upplever rekryteringen av studenter till lärarutbildningen och hur studenterna påverkar deras undervisning. Frågeställningarna var: 1. Har högskolelärarna märkt av någon förändring avseende kunskapsbakgrund och social bakgrund beträffande de studenter som rekryteras till lärarutbildningen under senare år? 2. Hur anpassar högskolelärarna sin undervisning till studenterna? 3. Vad har högskolelärarna för inställning till mångfald i lärarstudentrekryteringen?

I resultaten visade det sig att högskolelärarna står olika i frågan om det har skett en förändring av lärarstudenterna utifrån kunskapsbakgrund och social bakgrund. Den tydligaste och kanske för denna studie mest intressanta, förändringen som uttrycks är att tre högskolelärare upplever att flera lärarstudenter idag har sämre förutsättningar för att kunna ta till sig högre studier jämfört med tidigare. Högskolelärarna menar att detta har fått negativa konsekvenser för utbildningen. Till exempel får studenterna mindre stöd hemifrån, högskolelärarna får en ökad arbetsbelastning och överlag blir det fler avhopp på utbildningen vilket gör utbildningsplaneringen svårare och oro uppstår i studentgrupperna. Förändringen gäller inte hela lärarstudentgruppen, men högskolelärarna som märkt av en förändring bedömer att andelen studenter med sämre förutsättningar har ökat.

Resultaten visar även att undervisningen anpassas utifrån studenterna, även om samtliga högskolelärare upplever att det inte görs i en tillräckligt stor utsträckning. Högskolelärare som upplevt en försämring av studenternas förutsättningar för att ta till sig högre studier efterfrågar främst anpassningar och effektiviseringsmetoder för extra stöd till studenterna. Anpassningen till studenterna på högskolan kan dock enligt högskolelärarna inte gå hur långt som helst. Anpassningen måste ske utifrån befintliga resurser. Vidare får utbildningens kvalitet inte sjunka och en viss grundkunskapsnivå måste förväntas av den enskilda studenten. Högskolelärarnas inställning till mångfald i lärarstudentrekryteringen är positiv såväl utifrån lärarutbildningens och den framtida lärarkårens perspektiv. Trots en positiv inställning ser högskolelärarna delvis en baksida med mångfald på utbildningen då inte alla kan uppnå

professionalism, att studenter kan påverka varandra negativt, att kunskapsnivån blir för låg och utbildningens kvalité riskerar att sjunka. Dock verkar inställningen hos samtliga högskolelärare vara att man som högskolelärare, inom vissa gränser, är redo att arbeta med en förändring mot mångfald i lärarstudentgrupperna.

4.2 Anknytning till tidigare forskning, medieartiklarna och teoretiska utgångspunkter

Utifrån resultaten kring förändringen av lärarstudenterna kan vissa paralleller dras till den tidigare forskningen. Tre högskolelärare upplever en försämring av lärarstudenternas kunskapsmässiga bakgrund på högskolan, och två av dem även en förändring så till vida att lärarstudenterna kommer från lägre sociala samhällsskikt. Att förändringen inneburit mer studieovana och sämre orienteringsförmåga beträffande högre studier hos en andel studenter beskrivs även. Förändringarna anses precis som forskningen inte generaliserbara till hela studentgruppen. (Hultqvist, E & Palme, M. 2009, s. 77)

Att de två övriga högskolelärarna inte har kunnat se en förändring kan bero på olika saker. En parallell kan dras till den tidigare forskningen där Bertilsson sett att förändringen av lärarstudenterna skiljer sig mellan olika och ämnesinriktningar och högskolor på lärarutbildningarna (Bertilsson, E. 2009, s. 31-33).

Utifrån resultaten kring hur undervisningen anpassas kan även vissa paralleller dras till forskningsbakgrunden. Där högskolelärarna märkt av en försämring av studenternas förutsättningar för högre studier diskuterar de undervisningen i förhållande till en ny upplevd studentgrupp på högskolan. På så vis kan man säga att högskolelärarna som intervjuades har en medvetenhet och ett delvis påbörjat arbete för att överbrygga den s.k. klyftan mellan den nya skolkapitalsfattigare studentgruppen och lärarutbildningens komplexitet som nämns som ett behov i forskningen:

”Detta kulturella och sociala avstånd överbryggs knappast genom det blotta hävdandet av krav på vetenskaplighet, kunskaper och akademisk akribi...

Utmaningen består i att etablera en produktiv förbindelse mellan de akademiskt svaga studenternas erfarenheter, existerande kunskaper och intressen och det innehåll som den akademiska delen av utbildningen står för.” (Hultqvist, E & Palme, M. 2009, s. 92)

Viktigt att betona, utifrån högskolelärarnas egna ord, är att anpassningen dock inte sker i tillräckligt stor utsträckning. Högskolelärarna, som upplever ökad studieovana inom

lärarstudentgrupperna, pekar framför allt på ett behov av anpassning i form av ett extra och effektiviserat stöd till studenterna. Detta resultat kan tolkas som att det finns ett starkt behov av att förbättra och anpassa utbildningen till de studieovana studenterna.

Mot bakgrund av detta anser jag som författare att behovet kring stöd för studenter bör tas mycket allvarligt. Detta för att lärarutbildningen ska kunna hålla en hög kvalitet för samtliga studenter som kommer in på högskolan och inte bara för den studievana gruppen. Huruvida lärarstudenterna kan ta till sig utbildningens innehåll påverkar trots deras möjligheter att kunna bli bra lärare. Allvaret bör särskilt ses i ljuset av att högskolan väljer att släppa in studenter med låga antagningspoäng.

Som alternativa stödåtgärder, för att säkerställa att utbildningens innehåll är mottagligt för alla studenter som släpps in, har högskolelärarna i denna studie föreslagit förberedande kurser (för studier på en akademisk svårighetsnivå), mentorsgrupper (för orienteringsstöd till borttappade studenter under utbildningens gång) och valfri lektionstid med handledare (för studenter med behov av extra stöd). Sådana typer av stödåtgärder tycker jag inte enbart borde ses som förslag på hur högskolan kan förbättra utbildningen, utan snarare som ett måste om de väljer att släppa in studenter med låga antagningspoäng. Detta för att säkerställa utbildningens kvalitet gentemot alla lärarstudenter.

Denna studie visar att lärarstudenternas förutsättningar för att lära och ta till sig högre studier har försämrats under senare år. Framst vad gäller läsförståelse och skrivande på en akademisk nivå. Utifrån detta kan jag som författare dra slutsatsen att stödinsatser för att utveckla dessa typer av sociokulturella verktyg bör prioriteras. Frågan är, är resurserna tillräckliga?

Utifrån resultaten kring anpassning nämner även tre högskolelärare att de använder sig av arbetssätt som constructive alignment för att förbättra undervisningen generellt och därmed indirekt gentemot studenterna. Samtliga nämner att även lärandemål, lärandeaktiviteter och bedömningsaktiviteter anpassas till studenterna. Enligt dem själva dock inte så långt att utbildningens kvalitet hotas.

Utifrån lärandeteorier som CA bör högskolelärarna sammanfläta kursplanen, lärandemålen, inlärningsaktiviteterna och bedömningsaktiviteterna om de vill uppnå en utbildning med hög kvalitet och därmed förbättra undervisningen gentemot studenterna (Biggs & Tang 2007, s. 54-61). Jag har dock svårt att förbise att om lärandemål och bedömningsaktiviteter anpassas till en ny studentgrupps kunskapsnivå, så finns det en risk att utbildningens kvalitet försämras genom sänkta krav på studenterna. Det har högskolelärare även flaggat för i artikeln från

Sveriges Radio i förhållande till ett finansieringssystem som ger ersättning per examinerad student (Iversen & Lagercrantz, 2013).

Jag kan därför se vikten av att man på de enskilda högskolorna skapar noggranna strategier och principer för arbetet med att förverkliga lärandemålen, lärandeaktiviteterna och examinationerna utifrån kursplanerna. Det i förhållande till att möta en delvis ny, och delvis mer splittrad studentgrupp. Jag ser även vikten av ett ifrågasättande arbetssätt där högskolelärarna frågar sig vad anpassningen får för konsekvenser för utbildningens kvalitet och lärarprofession. Ett arbetssätt där det främst är lärandeaktiviteterna och just kommunikationen kring lärandemål och examinationer som anpassas för att alla ska kunna ta till sig utbildningens innehåll.

Högskolelärarna i denna studie verkar medvetna om problematiken med att anpassa för mycket i arbetet för att förverkliga kursplanen. En av högskolelärarna nämner dock att högskolan eventuellt behöver ha principer beträffande vad som är förhandlingsbart utifrån lärandemålen och betygskriterierna.

Utifrån denna studies resultat kring högskolelärarnas inställning till lärarstudentrekryteringen ser vi att högskolelärarna tycker att mångfald i studentgrupperna är positivt för utbildningen och för lärarprofessionen. Detta överstämmer med den progressivistiska synen på lärande även om de också delvis ser negativa aspekter. Att stänga ute studenter genom antagningssystem är något som högskolelärarna över huvud taget inte nämner fast de får frågan. Utifrån min tolkning av resultaten verkar högskolelärarna ha en bestämd uppfattning om att de vill arbeta med, inte mot, förändringen kring mångfald i lärarstudentrekryteringen. Detta kan upplevas vara motsatsen till de politiska partiernas förslag, då politikerna istället vill stänga ute studenter med för låga skolmeriter genom en godkändgräns för högskoleansökning (Örstadius 2013; Almer 2013). Explicit säger inte politikerna att de vill avstå från mångfald på lärarutbildningen, men med en godkändgräns till högskolan skulle säkerligen många studenter som bidrar till mångfald stängas ute. Intressanta frågor samhället och politikerna borde ställa sig innan nya reformer görs är: Vad säger egentligen skolbetygen eller högskoleprovspoängen om människors lämplighet att bli lärare?

Högskolelärarna i denna studie uttrycker tydligt att det finns saker som de kan arbeta med och förändra, som t.ex. kunskapshål eller verktyg för att lära, men att lärarpotential, lärarförmågor inte finns hos alla människor.

Socialdemokraternas delförslag om ett lämplighetstest för antagningen kan jag tycka är mer i linje med att kunna hitta ett bättre antagningssystem för lärarutbildningen (Almer 2013). Det

då lärarutbildningarna utifrån ett test kanske kan börja rekrytera människor med de rätta läraryrkesförmågorna istället för de som visserligen har större skolkapital men är utan de läraryrkesförmågor som krävs.

4.3 Slutsatser och framtida forskning

Utifrån resultaten verkar högskolelärarna, som upplevt en förändring av studenternas studievana, i denna studie förtjäna en positiv recension. Det i linje med att de har ett kritiskt förhållningssätt och att de delvis påbörjat och diskuterar sitt arbete i förhållande till förändringen av lärarstudenterna gentemot att kunna upprätthålla en lärarutbildning med kvalitet. Även utifrån att de sätter gränser för anpassning som kan hota utbildningskvalité. Att högskolelärarna ifrågasätter hurvida anpassning, trots hänsyn till utbildningskvalitén, görs i en tillräckligt stor utsträckning är oroväckande. Det i förhållande till att studenter med behov av mer stöd kanske tar sig igenom utbildningen med mindre kunskap än vad det kunnat få med sig. Som läsare kan man tolka resultatet som att anpassning inte görs i tillräckligt stor utsträckning. Tolkas man som läsare det istället som att det görs ur en alldelles för liten utsträckning förtjänar kanske lärarutbildningen eventuellt ett underkännande när det gäller att jobba i linje med en studentförändring. Ett underkännande som om det skulle komma ut i media förmodligen inte direkt gynnar ansökningarna till utbildningen, lärarstudenterna eller läraryrkets status.

Hur högskolelärarna på alla landets på lärarutbildningarna arbetar med rekryteringsproblemet till lärarutbildningen idag svarar inte denna studie på. Dock antyder den att det kanske dock är något som bör undersökas mera. Det trots att lärarutbildningen fått godkänt på samtliga av sina kontroller att de håller måtten (Mårdsjö Blume & Tegmark 2012).

Genom ett kritiskt förhållningssätt på de enskilda lärarutbildningarna samt ett utvecklat arbetssätt för att förbättra undervisningen för alla lärarstudenter som högskolan väljer att släppa in borde en lärarutbildning med kvalitet kunna växa fram eller upprätthållas. En lärarutbildning som erbjuder ett innehåll som alla studenter som släpps in kan ta till sig. En lärarutbildning som kan utveckla studenternas läraryrkesförmågor och ge dem den kunskap de behöver för att kunna bli bra lärare oavsett dess bakgrund. Lärare som kan lyfta läraryrket och som själva sätter yrkets status.

Bilaga 1 - Käll- och litteraturförteckning

Almer, S. (2013) S vill inför lämplighetstest. *Skolvärlden*, 30 maj 2013.
<http://www.skolvärlden.se/artiklar/s-vill-infora-lamplighetstest>2013-10-13

Antonovsky, A. (1993). *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och Kultur.

Bertilsson, E. (2009) Lärarstudenterna – Förändringar i rekryteringen 1977-2007. I: *Praktiske Grunde*, nr4/2009, s. 19-41

Biggs, J & Tang, C. (2007). Using constructive alignment in outcomes-based teaching and learning. I: *Teaching for quality learning at university: what the student does*. New York: Open university press. S. 50-63

Broadly, D. Börjesson, M & Bertilsson, E. (2009). Lärarutbildningens hierarkier. I: *Praktiske grunde*, nr 4/2009, s. 7-18

Erikson, R. (2010). Den sociala selektionen till högre utbildning. I: Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) *Lärande, skola, bildning – grundbok för lärare*. Stockholm: Bokförlaget Natur & Kultur. S. 365-391.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (2000) *Privilegium eller rättighet: en ESO rapport om antagningen till högskolan*. Fritzes offentliga publikationer.

Hartman, S.G. (1996). John Dewey – utbildningsreformernas gudfader. I: Hartman, S.G. *Lärares kunskap – traditioner och idéer i svensk utbildningshistoria*. Linköping: LJ foto & Montage/Roland Offset. S. 153-164

Göteborgs Universitet, Lärarutbildningsnämnden
<http://www.lun.gu.se/omoss/lararutbildningskonventet/>
[2013-12-26]

Hultqvist, E & Palme, M. (2009). Stå vid, rodret eller tappa bort sig – en sociologisk studie av resktyteringen till lärarutbildningen och dess följder. I: *Praktiske Grunde*, nr 4/2009, s. 77-94

Högskoleverket (1997). *Tillträde till högre utbildning – en evighetsfråga*. Printgraf, Stockholm, november 1997

Iversen, A & Lagercrantz, M. (2013). Högskolelärare släpper igenom sämre studenter. *Sveriges radio*, 15 september.

<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/251952?programid=1316>

2013-10-13

Johansson, B. Svedner, P-O. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen*.

Undersökningsmetoder och språklig utformning. 4:e uppl. Uppsala: Kunskapsföretaget

Johansson, B. Svedner, P-O. (2004). *Examensarbetet i lärarutbildningen*.

Undersökningsmetoder och språklig utformning. 3:e uppl. Uppsala: Kunskapsföretaget

Lag: SFS (2003:460). Lag om etikprövning av forskning som avser människor. Stockholm: utbildningsdepartementet.

Mårdsjö Blume, K & Tegmark, M (2012) Svensk lärarutbildning är bra. *Svenska dagbladet*, 2 maj.

http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/svensk-lararutbildning-ar-bra_7126201.svd

2013-09-20

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Universitets- och högskolerådet (2013). *Antagningsstatistik: Urval 2: HT2013-VT2012*

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer*. Elanders Gotab.

Örstadius, K. (2013). Hög kraven för att bli lärare. *Dagens nyheter*, 12 april.

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/hoj-kraven-for-att-bli-larare/2013-09-20>

Bilaga 2– intervjuguiden

Bakgrundsfrågor

1. Hur länge har du jobbat som högskolelärare på lärarutbildningen?
2. Har du jobbat på flera universitet/högskolor än denna?
3. Om ja, när började du jobba på just den här lärarutbildningen?
4. Jobbar du inom flera inriktningar på lärarutbildningen? (avsett till olika åldrar, program)
5. I vilka kontexter möter du de enskilda studenterna på lärarutbildningen idag?
6. Hur mycket kontakt upplever du att du hinner få med de enskilda studenterna?

För vidare frågor vill jag nu att du så gott du kan utgår ifrån dina lärarstudentgrupper du har just nu och jämför dem med de allra första lärarstudentgrupperna du kommer ihåg att du hade i din karriär på lärarutbildningen. Okej?

A. Har högskolelärarna märkt av någon förändring i vilka studenter som rekryteras till lärarprogrammet?

Om du kan jämföra tidigare år som högskolelärare med nu:

- 1a. Upplever du att det är någon skillnad mellan dina första studentgrupper och dagens studentgrupper på lärarutbildningen? Om, ja kan du beskriva?

Kunskapsbakgrund

- 2a. Hur upplever du studenternas kunskap när de kommer till högskolan jämfört med studenter från tidigare år?
- 3a. Upplever du att dagens lärarstudenter saknar några kunskaper som tidigare studentgrupper hade mer av? I så fall vilka?
- 4a. Upplever du att dagens lärarstudentgrupper har några kunskaper de tidigare studentgrupperna saknade? I så fall vilka?
- 5a. Har du något exempel på en situation där du särskilt märkt av skillnader jämfört med tidigare studentgrupper?

Sociokulturella verktyg för lärande

- 6a. Hur upplever du dagens studenters förutsättningar/verktyg för att kunna ta till sig kunskap så som läs-, skriv- och talförmåga idag i jämfört med förut?

Social bakgrund

7a. Hur upplever du blandningen av studenter i lärarstudentgrupperna idag om man ser till social mångfald?

8a. Upplevs detta som något som har förändrats från förr? Om ja, på vilket sätt?

B. Hur anpassas undervisningen till studenterna?

1b. Påverkar studentgruppernas sammansättning utifrån kunskapsbakgrund din undervisning på högskolan? Om ja, på vilket sätt?

2b. Anpassar man undervisningen till studenternas kunskapsbakgrund?

3b. När det gäller tid, hjälp och stöd åt studenterna är det någon skillnad nu jämfört med då? På vilket sätt?

Constructivealignment

4b. Har lärandemålen på högskolan anpassats gentemot dagens studentgrupper? Hur?

5b. Har anpassningen av lärandeaktiviteter mot lärandemålen i din undervisning förändrats utifrån dagens studentgrupper? Hur?

6b. Har examinationer och krav förändrats/anpassats gentemot dagens studentgrupper? Om ja, i så fall hur?

C. Vad har högskolelärarna för inställning till lärarstudentrekryteringen?

Progressivistisk synvinkel

1c. Tycker du att det är positivt eller negativt med mångfald i lärarstudentgrupperna?

2c. Kan du ge exempel?

Bilaga 3– Matris

1. Upplever högskolelärarna någon förändring kring rekryteringen till lärarutbildningen

1.1 Förändring av studenterna

1.1.1 Förändring utifrån kunskapsbakgrund...

1.1.2 Förändring utifrån social bakgrund...

1.2 Hur förändring har ägt rum

1.2.1 Hur en positiv förändring...

1.2.2 Hur en negativ förändring...

1.3 Hur förändring av Sociokulturella verktyg och förutsättningar för att lära...

2. Hur anpassas undervisningen till studenterna

2.1 Anpassningens ramar för undervisningen gentemot studenterna...

2.2 Anpassningens förbättringsområden...

2.3 Constructivealignment och hur anpassning sker mot studenterna...

3. Vad har högskolelärarna för inställning till lärarstudentrekryteringen

3.1.1 En positiv synvinkel mångfald... (Progressivistisk synvinkel)

3.1.1 En negativ synvinkel mångfald...

Bilaga 4 - Litteratursökning

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien var att ge en bild av hur några av dagens högskolelärare upplever rekryteringen av studenter till lärarutbildningen och hur studenterna påverkar deras undervisning. Frågeställningarna var: 1. Har högskolelärarna märkt av någon förändring avseende kunskapsbakgrund och social bakgrund beträffande de studenter som rekryteras till lärarutbildningen under senare år? 2. Hur anpassar högskolelärarna sin undervisning till studenterna? 3. Vad har högskolelärarna för inställning till mångfald i lärarstudentrekryteringen?

Vilka sökord har du använt?

DN, skola, antagning, högre krav, socialdemokraterna, högskolelärare, lärarstudenter, lägre krav, högskola, svenska dagbladet, lärarutbildningen, lärarutbildning, Broady Donald, Bertilsson Emil, Biggs, Dewey, Praktiske grunde, lärarutbildningskonventet, Recruitment, teachereducation, admission, teacher students, Sweden, Europé, Skandinavia

Var har du sökt?

1. *Google*
2. *Google Scholar*
3. *Diva*
4. *Ebsco*
5. *GIH:s bibliotekskatalog:*

Sökningar som gav relevant resultat

1. *Google: DN skola antagning*
2. *Google: högre krav antagning socialdemokraterna*
3. *Google: högskolelärare lägre krav högskola*
4. *Google: svenska dagbladet lärarutbildningen*
5. *Google scholar: Broady Donald, Emil Bertilsson*
6. *Google scholar: Praktiske grunde, lärarutbildning*
7. *GIH:s bibliotekskatalog: Biggs*
8. *GIH:s bibliotekskatalog: Dewey*
9. *GIH:s bibliotekskatalog: Sociokulturellt lärande*
10. *Google: Lärarutbildningskonventet*

Kommentarer

Mycket hittades genom tips på forskares namn från min handledare. Då jag inte hade namn var det i databaserna svårt att hitta väsentliga vetenskapliga artiklar kring mitt problemområde.